

Mattiyu

*Asalin Yesu Kiristi
(Luka 3.23-38)*

¹ Tarihin da aka rubuta game da asalin Yesu Kiristi dan Dawuda, dan Ibrahim.

² Ibrahim ya haifi Ishaku,
Ishaku ya haifi Yakub,

Yakub ya haifi Yahuda da 'yan'uwansa,

³ Yahuda ya haifi Ferez da Zera, waɗanda
Tamar ce mahaifiyarsu;

Ferez ya haifi Hezron,

Hezron ya haifi Ram,

⁴ Ram ya haifi Amminadab,

Amminadab ya haifi Nashon,

Nashon ya haifi Salmon,

⁵ Salmon ya haifi Bowaz, wanda Rahab ce
mahaifiyarsa,

Bowaz ya haifi Obed, wanda Rut ce mahaifi-
yarsa,

Obed ya haifi Yesse,

⁶ Yesse kuwa ya haifi Sarki Dawuda.

Dawuda ya haifi Solomon, wanda matar Uriya
ce mahaifiyarsa.

⁷ Solomon ya haifi Rehobowam,

Rehobowam ya haifi Abiya,

Abiya ya haifi Asa,

⁸ Asa ya haifi Yehoshafat,

Yehoshafat ya haifi Yehoram,

Yehoram ya haifi Azariya,

⁹ Azariya ya haifi Yotam,

Yotam ya haifi Ahaz,

Ahaz ya haifi Hezekiya,

¹⁰ Hezekiya ya haifi Manasse,

Manasse ya haifi Amon,

Amon ya haifi Yosiya,

¹¹ Yosiya kuma ya haifi Yekoniya* da
'yan'uwanasa a lokacin da aka kwashe su
zuwa bauta a Babilon.

¹² Bayan an kwashe su zuwa bauta a
Babilon.

Yekoniya ya haifi Sheyaltiyel,
Sheyaltiyel ya haifi Zerubbabel,

¹³ Zerubbabel ya haifi Abiyud,

Abiyud ya haifi Eliyakim,

Eliyakim ya haifi Azor,

¹⁴ Azor ya haifi Zadok,

Zadok ya haifi Akim,

Akim kuma ya haifi Eliyud,

¹⁵ Eliyud ya haifi Eleyazar,

Eleyazar ya haifi Mattan,

Mattan ya haifi Yakub,

¹⁶ Yakub ya haifi Yusuf, mijin Maryamu,
wadda ta haifi Yesu, wanda ake kira Kiristi.

¹⁷ Ta haka akwai zuriya goma sha
hufu ke nan duka-duka daga lokacin
Ibrahim zuwa lokacin Dawuda, goma

---

* **1:11** Wato, Jehohiyachin; haka ma a aya 12

sha huƙu kuma daga Dawuda zuwa bauta a Babilon, goma sha huƙu kuma daga bauta a Babilon zuwa Kiristi.†

Haihuwar Yesu Kiristi
(Luka 2.1-7)

¹⁸ Ga yadda haihuwar Yesu Kiristi ta kasance. An yi alkawarin auren mahaifiyarsa Maryamu, ga Yusuf. Amma tun kafin su zama miji da mata, sai aka tarar Maryamu tana da ciki, ta wurin Ruhu Mai Tsarki. ¹⁹ Yusuf mijinta, da yake shi mai adalci ne, bai so yā ba ta kunya, yā tone mata asiri a fili ba, sai ya yi tunani yā sake ta a boye.

²⁰ Amma yana cikin wannan tunani, sai wani mala'ikan Ubangiji ya bayyana masa cikin mafarki ya ce, "Yusuf ɗan Dawuda, kada ka ji tsoron ɗaukan Maryamu zuwa gidanka a matsayin matarka, gama cikin nan nata, daga wurin Ruhu Mai Tsarki ne. ²¹ Za tā haifi ɗa, za ka kuma sa masa suna Yesu,‡ gama shi ne zai ceci mutanensa daga zunubansu."

²² Duk wannan ya faru ne, don a cika abin da Ubangiji ya faɗi ta bakin annabin cewa, ²³ "Ga shi budurwa za tā yi ciki, za tā haifi ɗa, kuma za a kira shi Immanuwel"§ (wanda yake nufin "Allah tare da mu").

²⁴ Da Yusuf ya farka daga barci, sai ya bi umarnin mala'ikan Ubangiji, ya ɗauki Maryamu

---

† **1:17** Ko kuwa Kiristi. Kiristi (Da Girik) Almasihu (Da Ibraniyanci) duk suna nufin "Shafaffe." ‡ **1:21** Yesu da Girik shi ne Yoshuwa da Ibraniyanci, wanda yake nufin UBANGIJI yana ceto. § **1:23** Ish 7.14

zuwa gida a matsayin matarsa. ²⁵ Amma bai kwana da ita ba, sai bayan da ta haifi ɗan. Ya kuwa sa masa suna Yesu.

2

Ziyarar Masana

¹ Bayan an haifi Yesu a Betlehem, a Yahudiya, a zamanin Sarki Hiridus, sai waɗansu Masana,* daga gabas suka zo Urushalima ² suka yi tambaya suka ce, “Ina shi wanda aka haifa sarkin Yahudawa? Gama mun ga tauraronsa a gabas† mun kuwa zo ne domin mu yi masa sujada.”

³ Da Sarki Hiridus ya ji wannan, sai hankalinsa ya tashi haka ma na dukan Urushalima. ⁴ Bayan ya kira dukan manyan firistoci da malaman dokoki na mutane wuri ɗaya, sai ya tambaye su inda za a haifi Kiristi. ⁵ Suka amsa suka ce, “A Betlehem ne, cikin Yahudiya, gama haka annabin ya rubuta.

⁶ “‘Amma ke Betlehem, a cikin kasar Yahuda, ba ke ce mafi kankanta a cikin masu mulki a Yahuda ba, gama daga cikinki mai mulki zai zo, wanda zai zama makiyayin mutanena Isra’ila.’‡”

⁷ Sai Hiridus ya kira Masanan nan a boye, yā gano daga wurinsu daidai lokacin da tauraron ya bayyana. ⁸ Sai ya aike su Betlehem ya ce, “Ku je ku binciko a hankali game da yaron nan. Da kun same shi, sai ku kawo mini labari nan da nan, domin ni ma in je in yi masa sujada.”

---

* **2:1** A al’adance Masu Hikima † **2:2** Ko kuwa a tauraro sa’ad da ya taso ‡ **2:6** Mik 5.2

⁹ Bayan sun saurari sarki, sai suka kama hanyarsu, tauraron da suka gani a gabas kuwa yana tafe a gabansu, sai da ya kai inda yaron yake. ¹⁰ Da suka ga tauraron, sai suka yi farin ciki kwarai. ¹¹ Suka shiga gidan, suka kuwa ga yaron tare da mahaifiyarsa Maryamu. Suka durkusa har kasa, suka yi masa sujada. Sa'an nan suka kunce dukiyarsu, suka miƙa masa kyautai na zinariya da na turare da na mur. ¹² Bayan an gargade su cikin mafarki kada su koma wurin Hiridus, sai suka koma kasarsu ta wata hanya dabam.

Tserewa zuwa Masar

¹³ Bayan sun tafi, sai mala'ikan Ubangiji ya bayyana ga Yusuf a mafarki ya ce, "Tashi, ka d'auki yaron da mahaifiyarsa, ku gudu zuwa Masar. Ku zauna a can sai na gaya muku, gama Hiridus zai nemi yaron don ya kashe."

¹⁴ Sai Yusuf ya tashi, ya d'auki yaron da mahaifiyarsa da dad dare suka tafi Masar, ¹⁵ inda ya zauna har sai da Hiridus ya mutu. Ta haka kuwa aka cika abin da Ubangiji ya fada ta bakin annabin cewa, "Daga Masar na kira dana."§

¹⁶ Da Hiridus ya gane cewa Masanan nan sun yi masa wayo, sai ya husata kwarai, ya yi umarni cewa a karkashe dukan 'yan yara maza da suke a Betlehem da kewayenta, daga masu shekara biyu zuwa kasa, bisa ga lokacin da ya sami labarin daga Masanan nan. ¹⁷ Sai abin da aka fada ta bakin annabi Irmiya ya cika, cewa,

¹⁸ "An ji murya a Rama,

---

§ 2:15 Hos 11.1

tana kuka da makoki mai tsanani,
 Rahila ce take kuka domin 'ya'yanta,
 an kása ta'azantar da ita,
 don ba su."*

Komowa zuwa Nazaret

¹⁹ Bayan Hiridus ya mutu, sai mala'ikan Ubangiji ya bayyana ga Yusuf a mafarki a Masar, ²⁰ ya ce, "Tashi, ka d'auki yaron da mahaifiyarsa ku tafi kasar Isra'ila, domin wafanda suke neman ran yaron sun mutu."

²¹ Sai ya tashi, ya d'auki yaron da mahaifiyarsa suka tafi kasar Isra'ila. ²² Amma da ya ji Arkelawus ne yake mulki a Yahudiya a matsayin wanda ya gāji mahaifinsa Hiridus, sai ya ji tsoron zuwa can. Bayan an gargade shi a mafarki, sai ya ratse zuwa gundumar Galili, ²³ ya je ya zauna a wani garin da ake kira Nazaret. Ta haka aka cika abin da aka faɗa ta bakin annabawa cewa, "Za a ce da shi Banazare."

3

Yohanna Mai Baftisma ya shirya hanya

(Markus 1.1-8; Luka 3.1-18; Yohanna 1.19-28)

¹ A wafancan kwanaki, Yohanna Mai Baftisma ya zo, yana wa'azi a Hamadan Yahudiya ² yana cewa, "Ku tuba, gama mulkin sama ya yi kusa."

³ Wannan shi ne wanda aka yi maganarsa ta wurin annabi Ishaya cewa,
 "Ga murya mai kira a hamada tana cewa,
 'Ku shirya wa Ubangiji hanya,
 ku mike hanyoyi dominsa.' ""*

---

* **2:18** Irm 31.15   * **3:3** Ish 40.3

⁴ Tufafin Yohanna kuwa an yi su da gashin rakumi ne, yana kuma daure da dɗamara ta fata. Abincinsa kuwa fāri ne da zumar jeji. ⁵ Mutane suka zo wurinsa daga Urushalima da dukan Yahudiya da kuma dukan yankin Urdun. ⁶ Suna furta zunubansu, ya kuma yi musu baftisma a Kogin Urdun.

⁷ Amma da Yohanna ya ga Farisiyawa da Sadukiyawa da yawa suna zuwa inda yake yin baftisma, sai ya ce musu, “Ku macizai! Wa ya gargade ku ku guje wa fushin nan mai zuwa? ⁸ Ku yi ayyukan da suka dace da tuba. ⁹ Kada ma ku yi tunani a ranku cewa, ‘Ai, Ibrahim ne mahaifinmu.’ Ina gaya muku cewa Allah zai iya tā da ‘ya’ya wa Ibrahim daga cikin duwatsun nan. ¹⁰ An riga an sa bakin gatari a gindin itatuwa, kuma duk itacen da bai ba da ‘ya’ya masu kyau ba, za a sare shi a jefa cikin wuta.

¹¹ “Ina muku baftisma da† ruwa domin tuba. Amma wani yana zuwa a bayana wanda ya fi ni iko, wanda ko takalmansa ma ban isa in dɗauka ba. Zai yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki da kuma wuta. ¹² Yana riƙe da matankadinsa, zai tankaƙe hatsinsa, yā kuma tattara alkamarsa a cikin rumbu, amma zai kone yayin da wutar da ba a iya kashewa.”

Baftismar Yesu

(Markus 1.9-11; Luka 3.21,22)

¹³ Sai Yesu ya zo daga Galili, ya je Urdun don Yohanna yā yi masa baftisma. ¹⁴ Amma Yohanna

---

† **3:11** Ko kuwa a cikin

ya so yă hana shi, yana cewa, “Ina bukata ka yi mini baftisma, yaya kake zuwa wurina?”

¹⁵ Yesu ya amsa ya ce, “**Bari yă zama haka yanzu; ya dace mu yi haka don mu cika dukan adalci.**” Sa’an nan Yohanna ya yarda.

¹⁶ Nan da nan da aka yi wa Yesu baftisma, sai ya fito daga ruwa. A wannan lokaci sama ya buɗe, sai ya ga Ruhun Allah yana saukowa kamar kurciya ya kuwa sauka a kansa. ¹⁷ Sai murya daga sama ta ce, “Wannan shi ne Dana wanda nake kauna; wanda kuma nake jin dadinsa kwarai.”

4

Gwajin Yesu

(Markus 1.12,13; Luka 4.1-13)

¹ Sa’an nan Ruhu ya kai Yesu cikin hamada don Iblis yă gwada shi. ² Bayan ya yi azumi yini arba’in da kuma dare arba’in, sai ya ji yunwa. ³ Sai mai gwajin ya zo wurinsa ya ce, “In kai Dan Allah ne, ka ce wa duwatsun nan su zama burodi.”

⁴ Yesu ya amsa ya ce, “**A rubuce yake cewa, ‘Ba da abinci kadfai mutum yake rayuwa ba, sai dai da kowace kalmar da take fitowa daga bakin Allah.’***”

⁵ Sai Iblis ya kai shi birni mai tsarki, ya kai shi can wuri mafi tsayi duka na haikali. ⁶ Ya ce, “In kai Dan Allah ne, yi tsalle ka sauka kasa. Gama a rubuce yake,
“Zai umarci mala’ikunsa game da kai,
za su tallafe ka da hannuwansu,

---

* **4:4** M Sh 8.3

don kada ka buga kafarka a kan dutse.’†”

⁷ Yesu ya amsa masa ya ce, “A rubuce yake kuma cewa, ‘Kada ka gwada Ubangiji Allahnka.’‡”

⁸ Har wa yau, Iblis ya kai shi bisa wani dutse mai tsawo sosai, ya nunnuna masa dukan mulkokin duniya da darajarsu. ⁹ Ya ce, “Zan ba ka dukan wannan, in za ka durkusa ka yi mini sujada.”

¹⁰ Sai Yesu ya ce masa, “Rabu da ni, Shaidan! Gama a rubuce yake, ‘Yi wa Ubangiji Allahnka sujada, shi kadai kuma za ka bauta wa.’§”

¹¹ Sa’an nan Iblis ya bar shi, mala’iku kuwa suka zo suka yi masa hidima.

Yesu ya fara wa’azi

(Markus 1.14,15; Luka 4.14,15)

¹² Da Yesu ya ji labari cewa an kulle Yohanna a kurkuku, sai ya koma zuwa Galili. ¹³ Ya bar Nazaret, ya je ya zauna a Kafarnahum, wadda take a bakin tafki wajen Zebulun da Naftali ¹⁴ don a cika abin da aka fadfa ta bakin annabi Ishaya cewa,

¹⁵ “Kasar Zebulun da kasar Naftali,
da kuke a hanyar zuwa tekun Galili, a
ketaren Urdun,
wannan yankin Galili ta Al’ummai,

¹⁶ mutanen da suke zama cikin duhu
sun ga babban haske;

haske kuma ya haskaka

a kan waƙanda suke zama a inuwar mutuwa.”*

---

† 4:6 Zab 91.11,12 ‡ 4:7 M Sh 6.16 § 4:10 M Sh 6.13 * 4:16 Ish 9.1,2f

¹⁷ Tun daga wannan lokaci, Yesu ya fara wa'azi yana cewa, **"Ku tuba, gama mulkin sama ya yi kusa."**

Kiran almajirai na farko
(Markus 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ Da Yesu yana kan tafiya a bakin Tekun Galili, sai ya ga waɗansu 'yan'uwa guda biyu, Siman wanda ake kira Bitrus da ɗan'uwansa Andarawus. Suna jefa abin kamun kifi a tafki, gama su masunta ne. ¹⁹ Sai Yesu ya ce, **"Zo, ku bi ni, ni kuwa zan mai da ku masu jan mutane zuwa wurina."** ²⁰ Nan da nan suka bar abin kamun kifinsu suka bi shi.

²¹ Da ya ci gaba daga nan, sai ya ga waɗansu 'yan'uwa guda biyu, Yakub ɗan Zebedi da ɗan'uwansa Yohanna. Suna cikin jirgin ruwa tare da mahaifinsu Zebedi, suna shirya abin kamun kifinsu. Yesu ya kira su, ²² nan take suka bar jirgin ruwan da mahaifinsu suka kuwa bi Yesu.

Yesu ya warkar da marasa lafiya
(Luka 6.17-19)

²³ Yesu ya zazzaga dukan Galili, yana ko-yarwa a cikin majami'unsu, yana wa'azin labari mai daɗi na mulkin sama, yana kuma warkar da kowace cuta da rashin lafiyar mutane.

²⁴ Labarinsa ya bazu ko'ina a Suriya, mutane kuwa suka kawo masa dukan waɗanda suke fama da cututtuka iri-iri, da waɗanda suke da zafin ciwo, da masu aljanu, da waɗanda suke masu farfadiya, da shanyayyu, ya kuwa warkar da su. ²⁵ Taron mutane mai yawa daga

Galili, Dekafolis,† Urushalima, Yahudiya da kuma yankin hayin Urdun suka bi shi.

5

Albarku

¹ Ganin taron mutane, sai ya hau kan gefen dutse ya zauna.

(Luka 6.20-23)

Almajiransa kuwa suka zo wurinsa, ² sai ya fara koya musu.

Yana cewa,

³ “Masu albarka ne waƙanda suke matalauta a ruhu,

gama mulkin sama nasu ne.

⁴ Masu albarka ne waƙanda suke makoki, gama za a yi musu ta’aziyya.

⁵ Masu albarka ne waƙanda suke masu tawali’u, gama za su gāji duniya.

⁶ Masu albarka ne waƙanda suke jin yunwa da kishirwa don gani an yi adalci, gama za a kosar da su.

⁷ Masu albarka ne waƙanda suke masu jinkai, gama za a nuna musu jinkai.

⁸ Masu albarka ne waƙanda suke masu tsabtar zuciya, gama za su ga Allah.

⁹ Masu albarka ne waƙanda suke masu kulla zumunci, gama za a kira su ‘ya’yan Allah.

¹⁰ Masu albarka ne waƙanda ake tsananta musu don gani an yi adalci, gama mulkin sama nasu ne.

---

† 4:25 Wato, Birane Goma

11 “Masu albarka ne ku, sa’ad da mutane suke zaginku, suna tsananta muku, suna kuma fadin kowace irin muguwar magana a kanku saboda ni. 12 Ku yi murna ku kuma yi farin ciki, domin ladarku mai yawa ne a sama, gama haka suka tsananta wa annabawan da suka riga ku.

Gishiri da kuma haske
(Markus 9.50; Luka 14.34,35)

13 “Ku ne gishirin duniya, amma in gishiri ya rabu da dadin dandanson, yaya za a sãke mai da dadin dandanson? Ba shi da sauran amfani, sai dai a zubar da shi mutane kuma su tattaka.

14 “Ku ne hasken duniya. Birnin da yake a bisan tudu ba ya boyuwa. 15 Mutane ba sa kuna fitila su rufe ta da murfi. A maimako, sukan ajiye ta a kan wurin ajiye fitila, takan kuma ba da haske ga kowa a cikin gida. 16 Haka ma, bari haskenku yã haskaka a gaban mutane, domin su ga ayyukanku masu kyau, su kuwa yabi Ubanku da yake cikin sama.

Cikar doka

17 “Kada ku yi tsammani na zo ne domin in kawar da Doka ko kuma Annabawa; ban zo domin in kawar da su ba ne, sai dai domin in ciccika su. 18 Gaskiya nake gaya muku, kafin sama da kasa sun shude, babu ko dan wasali, babu wani dɓigo ta kowace hanya da zai face daga Dokar, sai an cika kome. 19 Duk wanda ya karya daya daga cikin mafi kankanta na umarnan nan, ya kuma koya wa wadansu su yi haka, za a ce da shi mafi kankanta a mulkin sama. Amma duk wanda ya aikata, ya kuma koyar da wadannan umarnai, za a kira shi mai

girma a cikin mulkin sama. ²⁰ Gama ina faɗa muku cewa in dai adalcinku bai fi na Farisiyawa da na malaman dokoki ba, faufau, ba za ku shiga mulkin sama ba.

Kisankai

²¹ “Kun dai ji an faɗa wa mutanen dā cewa, ‘Kada ka yi kisankai,* kuma duk wanda ya yi kisankai za a hukunta shi.’ ²² Amma ina gaya muku, duk wanda ya yi fushi da ɗan’uwansa, za a hukunta shi. Kuma duk wanda ya ce wa ɗan’uwansa ‘Raka,’† za a kai shi gaban Majalisa. Amma duk wanda ya ce, ‘Kai wawa!’ Zai kasance a hatsarin shiga jahannama ta wuta.

²³ “Saboda haka, in kana cikin ba da baikonka a kan bagade, a can kuwa ka tuna cewa ɗan’uwanka yana rife da kai a zuci, ²⁴ sai ka bar baikonka a can gaban bagade. Ka je ka shirya tukuna da ɗan’uwanka; sa’an nan ka zo ka ba da baikonka.

²⁵ “Ka yi hanzari ka shirya al’amura da makiyinka wanda yake kararka a kotu. Ka yi haka, tun kana tare da shi a kan hanya, in ba haka ba, zai mika ka ga alkali, alkali kuma yā mika ka ga ɗan sanda, mai yiwuwa kuwa a jefa ka a kurkuku. ²⁶ Gaskiya nake gaya maka, ba za ka fita ba, sai ka biya kobo na karshe.

Zina

²⁷ “Kun dai ji an faɗa, ‘Kada ka yi zina.’‡
²⁸ Amma ina gaya muku, duk wanda ya dubi mace, sa’an nan ya yi sha’awarta a zuci, ya

---

* 5:21 Fit 20.13 † 5:22 Kalmar Arameyik ta reni ‡ 5:27 Fit 20.14

riga ya yi zina ke nan da ita a zuciyarsa. ²⁹ In idonka na dama yana sa ka yin zunubi, kwakule shi ka yar. Zai fiye maka ka rasa ɗaya daga cikin gaɓoɓin jikinka, da a jefa jikinka ɗungum a cikin jahannama ta wuta. ³⁰ In kuma hannunka na dama yana sa ka yin zunubi, yanke shi ka yar. Zai fiye maka ka rasa ɗaya daga cikin gaɓoɓin jikinka, da a jefa jikinka ɗungum a cikin jahannama ta wuta.

Kashen aure

(*Mattiyu 19.9; Markus 10.11,12; Luka 16.18*)

³¹ “An kuma faɗa, ‘Duk wanda ya saki matarsa, dole yā ba ta takardar saki.’” ³² Amma ina gaya muku, duk wanda ya saki matarsa in ba a kan laifin zina ba, ya sa ta zama mazinaciya ke nan, kuma duk wanda ya auri macen da mijinta ya sake, shi ma yana zina ne.

Rantsuwa

³³ “Har wa yau dai kun ji an faɗa wa mutane a dā, ‘Kada ka karya alkawarinka, sai dai ka cika alkawaran da ka yi wa Ubangiji.’” ³⁴ Amma ina gaya muku, Kada ku yi rantsuwa sam, ko da sama, domin kursiyin Allah ne; ³⁵ ko da kasa, domin matashin kafafunsa ne; ko kuma da Urushalima, domin birnin Babban Sarki ne. ³⁶ Kada kuma ka rantse da kanka, domin ba za ka iya mai da ko gashi ɗaya yā zama fari ko baki ba. ³⁷ Abin da ya kamata ku ce kawai, shi ne, I, ko A’a. Abin da ya wuce haka kuwa daga wurin Mugun nan yake.

Ramuwa
(Luka 6.29,30)

³⁸ “Kun dai ji an faɗa, ‘Ido domin ido, haƙori kuma domin haƙori.’* ³⁹ Amma ina gaya muku, Kada ku yi tsayayya da mugun mutum. In wani ya mare ka a kumatun dama, juya masa ɗayan ma. ⁴⁰ In kuma wani yana so yā yi ƙararka yā kwace rigarka, to, ba shi mayafinka ma. ⁴¹ In wani ya tilasta ka yin tafiya mil ɗaya, to, tafi tare da shi mil biyu. ⁴² Ka ba wa duk wanda ya roke ka abu, kada kuma ka hana wa wanda yake neman bashi daga gare ka.

Kauna don abokan gāba
(Luka 6.27,28,32-36)

⁴³ “Kun dai ji an faɗa, ‘Ka ƙaunaci maƙwabcinka,†ka kuma ƙi abokin gābanka.’ ⁴⁴ Amma ina gaya muku, ku ƙaunaci abokan gābanku‡kuma ku yi wa waɗanda suke tsananta muku addu’a, ⁴⁵ don ku zama ‘ya’yan Ubanku na sama. Shi yakan sa ranarsa ta haskaka a kan mugaye da masu kirki; yakan kuma sako ruwan sama a bisa masu adalci da marasa adalci. ⁴⁶ In masoyarku kawai kuke ƙauna, wace lada ce gare ku? Ko masu karɓar haraji ma ba haka suke yi ba? ⁴⁷ In kuwa kuna gai da ‘yan’uwanku ne kaɗai, me kuke yi fiye da waɗansu? Marasa bin Allah ma ba haka suke yi ba? ⁴⁸ Saboda haka

---

* **5:38** Fit 21.24; Fir 24.20; M Sh 19.21 † **5:43** Fir 19.18 ‡ **5:44** Waɗansu rubuce-rubucen hannun da ba su jima ba suna da abokan gāba, ku sa wa waɗanda suke la’antarku albarka, ku yi wa waɗanda suke kinku alheri

sai ku zama cikakku, yadda Ubanku na sama yake cikakke.

6

Bayarwa ga mabukata

¹ “Ku yi hankali kada ku nuna ‘ayyukanku na adalci’ a gaban mutane, don su gani. In kuka yi haka, ba za ku sami lada daga wurin Ubanku da yake cikin sama ba.

² “Saboda haka sa’ad da kake ba wa masu bukata taimako, kada ka yi shelarsa, yadda munafukai suke yi a majami’u da kuma kan tituna, don mutane su yabe su. Gaskiya nake gaya muku, sun riga sun sami ladarsu cikakke.

³ Amma sa’ad da kake ba wa masu bukata taimako, kada ka yarda hannun hagunka yã ma san abin da hannun damarka yake yi, ⁴ don bayarwarka ta zama a boye. Ubanka kuwa mai ganin abin da ake yi a boye, zai sãka maka.

Addu’a (Luka 11.2-4)

⁵ “Sa’ad da kuma kuke addu’a, kada ku zama kamar munafukai, gama sun cika son yin addu’a a tsaye a cikin majami’u da kuma a bakin titi, don mutane su gan su. Gaskiya nake gaya muku, sun riga sun sami ladarsu cikakke. ⁶ Amma sa’ad da kake addu’a, sai ka shiga ðakinka, ka rufe kofa, ka yi addu’a ga Ubanka wanda ba a gani. Ubanka kuwa mai ganin abin da ake yi a boye, zai sãka maka. ⁷ Sa’ad da kuma kuke addu’a, kada ku yi ta maimaita magana, kamar marasa sanin Allah, domin suna tsammani za a

ji su saboda yawan maganarsu. ⁸ Kada ku zama kamar su, gama Ubanku ya san abin da kuke bukata kafin ma ku roke shi.

⁹ “To, ga yadda ya kamata ku yi addu’a.

“ ‘Ubanmu wanda yake cikin sama,

a tsarkake sunanka,

¹⁰ mulkinka yã zo

a aikata nufinka a duniya

kamar yadda ake yi a sama.

¹¹ Ka ba mu yau abincin yininmu.

¹² Ka gafarta mana laifofinmu,

kamar yadda mu ma muke gafarta wa masu yin mana laifi.

¹³ Kada ka bari a kai mu cikin jarraba,

amma ka cece mu daga mugun nan.*’

¹⁴ Gama in kuna yafe wa mutane sa’ad da suka yi muku laifi, Ubanku da yake cikin sama ma zai gafarta muku. ¹⁵ Amma in ba kwa yafe wa mutane laifofinsu, Ubanku ma ba zai gafarta muku zunubanku ba.

Azumi

¹⁶ “Sa’ad da kuma kuna azumi, kada ku bata fuska, yadda munafukai suke yi. Sukan bata fuskokinsu domin su nuna wa mutane cewa suna azumi. Gaskiya nake gaya muku, sun riga sun sami ladarsu cikakke. ¹⁷ Amma sa’ad da kana azumi, ka shafa wa kanka mai, ka wanke fuskarka, ¹⁸ domin kada mutane su ga alama cewa kana azumi, sai dai Ubanka kadai wanda

---

* **6:13** Ko kuwa daga mugu; waƙansu rubuce-rubucen hannun da ba su jima ba ɗaya, gama mulki da iko da ɗaukaka naka ne har abada. Amin.

ba a gani; Ubanka kuwa mai ganin abin da ake yi a boye, zai sāka maka.

Ajiya a sama
(Luka 12.33,34)

¹⁹ “Kada ku yi wa kanku ajiyar dukiya a duniya, inda asu da tsatsa suke batawa, inda kuma farayi sukan fasa, su yi sata. ²⁰ Amma ku yi wa kanku ajiyar dukiya a sama, inda ba tsatsa da asu da za su bata su, inda kuma ba farayin da za su fasa, su yi sata. ²¹ Gama inda dukiyarka take, a nan ne fa zuciyarka za tã kasance.

(Luka 11.34-36)

²² “Ido shi ne fitilar jiki. In idanunka suna da kyau, dukan jikinka zai cika da haske. ²³ Amma in idanunka suna da lahani, dukan jikinka ma zai cika da duhu. To, in hasken da yake a cikinka duhu ne, duhun ya wuce misali ke nan!

(Luka 16.13)

²⁴ “Ba mai iya bauta wa iyayengiji biyu. Ko dai yã ki ðaya, yã kaunaci ðaya, ko kuwa yã yi aminci ga ðaya, sa’an nan yã rena ðayan. Ba dama ku bauta wa Allah, ku kuma bauta wa kudfi gaba ðaya.”

Kada ku damu
(Luka 12.22-31)

²⁵ “Saboda haka, ina gaya muku, kada ku damu game da rayuwarku, game da abin da za ku ci, ko abin da za ku sha; ko kuma game da jikinku, game da abin da za ku sa. Ashe, rai bai fi abinci ba, jiki kuma bai fi tufafi ba? ²⁶ Ku dubi tsuntsayen sararin sama mana; ba sa shuki ko girbi ko ajiya a rumbuna, duk da haka, Ubanku

na sama yana ciyar da su. Ashe, ba ku fi su daraja nesa ba? ²⁷ Wane ne a cikinku ta wurin damuwa zai iya kara wa rayuwarsa ko sa'a daya†?

²⁸ “Me ya sa kuke damuwa a kan riguna? Ku dubi yadda furannin jeji suke girma mana. Ba sa aiki ko saƙa. ²⁹ Duk da haka ina gaya muku ko Solomon cikin dukan darajarsa bai sa kayan adon da ya kai na ko daya a cikinsu ba. ³⁰ In haka Allah yake yi wa ciyawa jeji sutura, wadda yau tana nan, gobe kuwa a jefa a cikin wuta, ba zai ma fi yi muku sutura ba, ya ku masu karancin bangaskiya? ³¹ Don haka, kada ku damu, kuna cewa, ‘Me za mu ci?’ Ko, ‘Me za mu sha?’ Ko kuma, ‘Me za mu sa?’ ³² Gama marasa sanin Allah suna fama neman dukan waƙannan abubuwa, Ubanku na sama kuwa ya san kuna buƙatarsu. ³³ Da farko dai, ku nemi mulkin Allah da kuma adalcinsa, za a kuwa ba ku dukan waƙannan abubuwa. ³⁴ Saboda haka kada ku damu game da gobe, gama gobe zai damu da kansa. Damuwar yau ma ta isa wahala.

7

Dora wa waƙansu laifi (Luka 6.37,38,41,42)

¹ “Kada ku ba wa kowa laifi, don kada a ba ku laifi ku ma. ² Gama da irin shari'ar da kuka yi wa waƙansu, da ita za a shari'anta ku. Mudun da kuka yi awo da shi, da shi za a yi muku.

³ “Don me kake duban ƙan tsinken da yake idon ƙan'uwanka, alhali kuwa ga gungume a

---

† 6:27 Ko kuwa a kamu guda ga tsayinsa

naka ido? ⁴ Yaya za ka ce wa ɗan'uwanka, 'Bari in cire maka ɗan tsinken nan daga idonka,' alhali kuwa a kowane lokaci akwai gungume a naka ido? ⁵ Kai munafuki, fara cire gungumen da yake idonka, a sa'an nan ne za ka iya gani sosai yadda za ka cire ɗan tsinken da yake a idon ɗan'uwanka.

⁶ "Kada ku ba karnuka abin da yake mai tsarki; kada kuma ku jefa wa aladu lu'ulu'anku. In kuka yi haka za su tattake su, sa'an nan su juyo su jijji muku ciwo.

Roka, nema, kwankwasa
(Luka 11.9-13)

⁷ "Ku roka za a ba ku; ku nema za ku samu; ku kwankwasa za a kuwa buɗe muku kofa. ⁸ Gama duk wanda ya roka, akan ba shi; wanda ya nema kuwa, yakan samu, wanda kuma ya kwankwasa, za a buɗe masa kofa.

⁹ "Wane ne a cikinku in ɗansa ya roke shi burodi, sai yã ba shi dutse? ¹⁰ Ko kuwa in ya roke shi kifi, sai yã ba shi maciji? ¹¹ In ku da kuke mugaye kun san yadda za ku ba da kyautai masu kyau ga 'ya'yanku, balle Ubanku na sama, ba zai fi ku iya ba da abubuwa masu kyau, ga su waɗanda suka roke shi ba! ¹² Saboda haka, duk abin da kuke so mutane su yi muku, ku ma sai ku yi musu, domin wannan shi ne Doka da koyarwar Annabawa sun kunsu.

Matsattsiya da faɗaɗɗiyar kofa
(Luka 13.24)

¹³ "Ku shiga ta matsattsiyar kofa. Gama kofar zuwa hallaka faɗaɗɗiya ce mai sauƙin bi kuma, masu shiga ta cikinta kuwa suna da yawa.

14 Amma kofar zuwa rai, karama ce matsattsiya kuma, masu samunta kuwa kafan ne.

Itace da 'ya'yansa
(Luka 6.43-45)

15 “Ku yi hankali da annabawan karya. Sukan zo muku da kamannin tumaki, amma daga ciki mugayen kyarketai ne. 16 Ta wurin aikinsu za ku gane su. Mutane suna iya tsinkan inabi a jikin kaya, ko kuwa baure a jikin sarkakkiya? 17 Haka ma kowane itace mai kyau yakan ba da 'ya'ya masu kyau, kuma mummunan itace ba ya ba da 'ya'ya masu kyau. 18 Itace mai kyau ba ya ba da munanan 'ya'ya, haka kuma mummunan itace ba ya ba da 'ya'ya masu kyau. 19 Duk itacen da ba ya ba da 'ya'ya masu kyau sai a sare shi a jefa cikin wuta. 20 Ta haka, ta wurin aikinsu za ku gane su.”

(Luka 13.26,27)

21 “Ba duk mai ce mini, ‘Ubangiji, Ubangiji,’ ne zai shiga mulkin sama ba, sai dai wanda yake aikata nufin Ubana da yake sama. 22 Da yawa za su ce mini a wannan rana, ‘Ubangiji, Ubangiji, ashe, ba mu yi annabci a cikin sunanka ba, ba kuma a cikin sunanka ne muka fitar da aljanu, muka yi abubuwan banmamaki da yawa ba?’ 23 Sa’an nan zan ce musu a fili, ‘Ban taba saninku ba. Ku rabu da ni, ku masu aikata mugunta!’

Magini mai hikima da marar hikima
(Luka 6.47-49)

24 “Saboda haka duk wanda yake jin kalmomin nan nawa yake kuma aikata su, yana kama da mutum mai hikima wanda ya gina gidansa a

kan dutse. ²⁵ Ruwan sama ya sauko, rafuffuka suka cika, iska kuma ta hura ta bugi gidan; duk da haka bai fādi ba, gama yana da harsashinsa a kan dutse. ²⁶ Amma duk wanda yake jin kalmomin nan nawa bai kuwa aikata su ba, yana kama da wani wawa wanda ya gina gidansa a kan yashi. ²⁷ Ruwan sama ya sauko, rafuffuka suka cika, iska kuwa ta hura ta bugi gidan, sai ya fādi da mummunar ragargajewa kuwa.”

²⁸ Sa'ad da Yesu ya gama fafin waƙannan abubuwa, sai taron mutanen suka yi mamakin koyarwarsa, ²⁹ domin ya koyar kamar wani wanda yake da iko, ba kamar malamansu na dokoki ba.

8

Mutum mai kuturta (Markus 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Da ya sauko daga dutsen, sai taron mutane mai yawan gaske suka bi shi. ² Wani mutum mai kuturta ya zo ya durkusa a gabansa ya ce, “Ubangiji, in kana so, kana iya tsabtacce ni.”

³ Yesu ya mika hannunsa ya taɓa mutumin. Ya ce, “**Ina so, ka tsabtacce!**” Nan da nan aka warkar* da shi daga kuturtarsa. ⁴ Sai Yesu ya ce masa, “**Ka lura kada ka gaya wa kowa. Sai dai ka tafi, ka nuna kanka ga firist ka kuma yi bayarwar da Musa ya umarta, a matsayin shaida gare su.**”

Bangaskiyar jarumi (Luka 7.1-10; Yohanna 4.43-54)

---

* **8:3** Girik aka tsabtacce

⁵ Da Yesu ya shiga Kafarnahum, sai wani jarumi ya zo wurinsa, yana neman taimako. ⁶ Ya ce, “Ubangiji, bawana yana kwance a gida shanyayye, yana kuma shan azaba kwarai.”

⁷ Yesu ya ce masa, “**Zan je in warkar da shi.**”

⁸ Jarumin ya amsa, “Ubangiji, ban cancanci in sa ka zo gidana ba, ka dai yi magana kawai, bawana zai warke. ⁹ Gama ni kaina mutum ne a karkashin iko, da kuma sojoji a karkashina. Nakan ce wa wannan, ‘Je ka,’ sai yā tafi; wancan kuma, ‘Zo nan,’ sai yā zo. Nakan ce wa bawana, ‘Yi wannan,’ sai kuwa yā yi.”

¹⁰ Da Yesu ya ji wannan, sai ya yi mamaki ya kuma ce wa waɗanda suke binsa, “**Gaskiya nake gaya muku, ban taɓa samun wani a Isra’ila da bangaskiya mai girma haka ba. ¹¹ Ina kuma gaya muku da yawa za su zo daga gabas da kuma yamma, su ɗauki wuraren zamansu a biki tare da Ibrahim, Ishaku, da Yakub a cikin mulkin sama. ¹² Amma za a jefar da ‘ya’yan mulki waje, zuwa cikin bakin duhu, inda za a yi kuka da cizon haƙora.**”

¹³ Sa’an nan Yesu ya ce wa jarumin, “**Je ka! Za a yi bisa ga bangaskiyarka.**” A daidai wannan lokaci bawansa kuwa ya warke.

*Yesu ya warkar da mutane da yawa
(Markus 1.29-34; Luka 4.38-41)*

¹⁴ Da Yesu ya zo cikin gidan Bitrus, sai ya ga surukar Bitrus tana kwance a gado tana da zazzabi. ¹⁵ Ya taɓa hannunta sai zazzabin ya sake ta, ta kuwa tashi ta fara yin masa hidima.

16 Da yamma ta yi, aka kawo masa masu aljanu da yawa, ya kuwa fitar da ruhohin ta wurin magana, ya kuma warkar da dukan marasa lafiya. 17 Wannan ya faru ne domin a cika abin da aka faɗa ta bakin annabi Ishaya cewa, “Ya ɗebi rashin lafiyarmu, ya kuma ɗauki cututtukanmu.”†

Wahalar bin Yesu
(Luka 9.57-62)

18 Da Yesu ya ga taron mutane kewaye da shi, sai ya ba da umarni a ketare zuwa ɗayan hayin tafkin. 19 Sai wani malamin dokoki ya zo wurinsa ya ce, “Malam, zan bi ka duk inda za ka.”

20 Sai Yesu ya amsa ya ce, “**Yanyawa suna da ramummuka, tsuntsayen sararin sama suna da shekuna, amma Dan Mutum ba shi da wurin da zai sa kansa.**”

21 Sai wani almajiri ya ce masa, “Ubangiji, da farko bari in je in binne mahaifina.”

22 Amma Yesu ya ce masa, “**Ka bi ni, ka bar matattu su binne matattunsu.**”

Yesu ya kwantar da hadari
(Markus 4.35-41; Luka 8.22-25)

23 Sai ya shiga jirgin ruwa, almajiransa kuwa suka bi shi. 24 Ba zato ba tsammani, sai wani babban hadari ya taso a tafkin, har rakuman ruwan suka sha kan jirgin. Amma Yesu yana barci. 25 Almajiran suka je suka tashe shi, suna cewa, “Ubangiji, ka cece mu! Za mu nutse!”

26 Ya amsa ya ce, “**Ku masu karancin bangaskiya, me ya sa kuke tsoro haka?**” Sa’an nan

---

† 8:17 Ish 53.4

ya tashi ya tsawata wa iskar da kuma rakuman ruwan, sai wuri ya yi tsit gaba ɗaya.

²⁷ Mutanen suka yi mamaki suka ce, “Wane irin mutum ne wannan? Har iska da rakuman ruwa suna masa biyayya!”

*Warkar da mutum biyu masu aljanu
(Markus 5.1-20; Luka 8.26-39)*

²⁸ Da ya isa ɗayan gefen a yankin Gadarenawa[‡] (ko kuwa Gerasenawa), sai ga mutum biyu masu aljanu suna fitowa daga kaburbura suka tarye shi. Su abin tsoro ne kwarai, har ba mai iya bin wannan hanya. ²⁹ Suka yi ihu suka ce, “Me ya haɗa ka da mu, Dan Allah?” Ka zo ne nan don ka ji mana kafin lokaci yā yi?

³⁰ Nesa kaɗan da su kuwa akwai babban garken aladu da yake kiwo. ³¹ Aljanun suka roki Yesu suka ce, “In ka fitar da mu, tura mu cikin garken aladun nan.”

³² Ya ce musu, **“Ku tafi!”** Sai suka fita suka shiga cikin aladun, dukan garken kuwa ya gangara a guje daga kan tudun zuwa cikin tafkin aladun kuma suka mutu a cikin ruwa. ³³ Masu kiwon aladun suka ruga, suka je cikin gari suka ba da labarin dukan wannan, haɗe da abin da ya faru da mutanen nan masu aljanu. ³⁴ Sai dukan garin suka fito don su taryi Yesu. Da suka kuwa gan shi, sai suka roke shi yā bar musu yanki.

[‡] **8:28** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da Gergesenawa; waɗansu kuma Gerasenawa ne a nan

9

Yesu ya warkar da shanyayye
(Markus 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu ya shiga jirgin ruwa, ya ketare ya zo garinsa. ² Wadansu mutane suka kawo masa wani shanyayye, kwance a tabarma. Da Yesu ya ga bangaskiyarsu, sai ya ce wa shanyayyen, “Kada ka damu saurayi, an gafarta maka zunubanka.”

³ Da jin wannan, wadansu malaman dokoki suka ce wa juna, “Wannan mutum yana yin sabo!”

⁴ Sane da tunaninsu, Yesu ya ce, “Me ya sa kuke da mugun tunani a zuciyarku? ⁵ Wanne ya fi sauki, a ce, ‘An gafarta maka zunubanka,’ ko kuwa a ce, ‘Tashi ka yi tafiya?’ ⁶ Amma don ku san cewa Dan Mutum yana da iko a duniya yā gafarta zunubai.” Sai ya ce wa shanyayyen, “Tashi, dāuki tabarmarka ka tafi gida.” ⁷ Mutumin kuwa ya tashi ya tafi gida. ⁸ Da taron suka ga haka, sai suka cika da tsoro, suka yabi Allah wanda ya ba wa mutane irin ikon nan.

Kiran Mattiyu
(Markus 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Da Yesu ya yi gaba daga wurin, sai ya ga wani mutum mai suna Mattiyu zaune a inda ake karɓar haraji. Ya ce masa, “**Bi ni.**” Mattiyu kuwa ya tashi ya bi shi.

¹⁰ Yayinda Yesu yake cin abinci a gidan Mattiyu, masu karɓar haraji da yawa da kuma masu zunubi suka zo suka kuwa ci tare da shi da kuma almajiransa. ¹¹ Sa’ad da Farisiyawa suka

ga haka, sai suka tambayi almajiransa suka ce, “Don me malaminku yake ci tare da masu karbar haraji, da masu zunubi?”

¹² Da jin wannan, Yesu ya ce, “Ai, ba masu lafiya ba ne su bukatar likita, sai dai marasa lafiya. ¹³ Amma ku je ku koyi abin da wannan yake nufi, ‘Jinkai nake bukata, ba hadaya ba.’*Gama ban zo domin in kira masu adalci ba, sai dai masu zunubi.”

*An Tuhumi Yesu game da azumi
(Markus 2.18-22; Luka 5.33-39)*

¹⁴ Sai almajiran Yohanna suka zo suka tambaye shi suka ce, “Me ya sa mu da Farisiyawa muke azumi, amma almajiranka ba sa yi?”

¹⁵ Yesu ya amsa ya ce, “Yaya bakin ango za su yi makoki yayinda yake tare da su? Lokaci yana zuwa da za a dauke ango daga gare su, sa’an nan za su yi azumi.

¹⁶ “Ba mai yin faci da sabon kyalles a kan tsohuwar riga, gama facin zai kece rigar ya sa kecewar ma ta fi ta da muni. ¹⁷ Mutane kuma ba sa zuba sabon ruwan inabi a cikin tsofaffin salkuna. In suka yi haka, salkunan za su farfashe, ruwan inabin kuwa ya zube salkunan kuma su lalace. A’a, ai, sukan zuba sabon ruwan inabi ne a cikin sababbin salkuna, don a kiyaye dukan biyun.”

*Yarinya da ta mutu da kuma mace marar lafiya
(Markus 5.21-43; Luka 8.40-56)*

---

* **9:13** Hos 6.6

18 Yayinda yake faɗin wannan, sai wani mai mulki ya zo ya durkusa a gabansa ya ce, “Yanzu-yanzu diyata ta rasu. Amma ka zo ka dibiya hannunka a kanta, za tā kuwa rayu.” 19 Yesu ya tashi ya tafi tare da shi, haka ma almajiransa.

20 A daidai wannan lokaci sai ga wata mace wadda ta yi shekaru goma sha biyu tana zub da jini ta rabo ta bayansa ta taɓa gefen rigarsa. 21 Ta ce a ranta, “Ko da rigarsa ce kawai na taɓo, zan warke.”

22 Yesu ya juya ya gan ta. Sai ya ce, “**Kada ki damu diyata, bangaskiyarki ta warkar da ke.**” Nan take macen ta warke.

23 Da Yesu ya shiga gidan mai mulkin ya ga masu busan sarewa da taro mai hayaniya, 24 sai ya ce, “**Ku ba da wuri. Ai, yarinyar ba tā mutu ba, tana barci ne.**” Amma suka yi masa dariya. 25 Bayan an fitar da taron waje, sai ya shiga ciki ya kama yarinyar a hannu, ta kuwa tashi. 26 Labarin wannan kuwa ya bazu ko’ina a yankin.

Yesu ya warkar da makafi da kuma kurame

27 Da Yesu ya fita daga can, sai waɗansu makafi biyu suka bi shi, suna kira, suna cewa, “Ka yi mana jinkai, Dan Dawuda!”

28 Da ya shiga cikin gida, sai makafin nan suka zo wurinsa, ya kuma tambaye su, “**Kun gaskata cewa ina iya yin wannan?**”

Suka amsa suka ce, “I, Ubangiji.”

29 Sa’an nan ya taɓa idanunsu ya ce, “**Bisa ga bangaskiyarku a yi muku haka**”; 30 sai idanunsu suka buɗe. Yesu ya gargafe su sosai ya ce,

“Ku lura kada wani yā san wani abu game da wannan.” ³¹ Amma suka fita suka yi ta baza labari game da shi ko’ina a wannan yankin.

³² Yayinda suke fitowa, sai aka kawo wa Yesu wani mutum mai aljani, da ba ya iya magana.

³³ Sa’ad da aka fitar da aljanin kuwa, sai beben ya yi magana. Taron suka yi mamaki suka ce, “Ba a taɓa ganin irin wannan abu a Isra’ila ba.”

³⁴ Amma Farisiyawa suka ce, “Ai, da ikon sarkin aljanu yake fitar da aljanu.”

Ma’aikata kafan ne

³⁵ Yesu ya zazzaga dukan garuruwa da kauyuka, yana koyarwa a majami’unsu, yana wa’azin labari mai daɗi na mulkin yana kuma warkar da kowace irin cuta da rashin lafiya.

³⁶ Da ya ga taron mutane, sai ya ji tausayinsu, domin an wulakanta su ba su kuma da mai taimako, kamar tumaki marasa makiyayi. ³⁷ Sai ya ce wa almajiransa, “**Girbi yana da yawa, amma ma’aikata kafan ne.** ³⁸ Saboda haka ku roki Ubangijin girbi, yā aiko da ma’aikata cikin gonarsa na girbi.”

10

Yesu ya aiki sha biyun

(Markus 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Sai ya kira almajiransa goma sha biyu wurinsa ya kuma ba su iko su fitar aljanu, su kuma warkar da kowace irin cuta da rashin lafiya.

² Ga sunayen manzannin nan goma sha biyu,

da fari, Siman (wanda ake kira Bitrus) da
ɗan'uwansa Andarawus;

Yakub ɗan Zebedi da ɗan'uwansa Yohanna;

³ Filibus da Bartolomeyu;

Toma da Mattiyu mai karɓar haraji;

Yakub ɗan Alfayus da Taddayus;

⁴ Siman Zilot da kuma Yahuda Iskariyot wanda ya bashe Yesu.

(Markus 3.13-19; Luka 6.12-16)

⁵ Wafannan sha biyun ne Yesu ya aika da umarni cewa, “Kada ku je cikin Al'ummai, ko kuwa ku shiga wani garin Samariyawa. ⁶ A maimakon haka ku je wajen batattun tumakin Isra'ila. ⁷ Sa'ad da kuke tafiya, ku yi wa'azi, kuna cewa, ‘Mulkin sama ya kusato.’ ⁸ Ku warkar da marasa lafiya, ku ta da matattu, ku tsabtacce kutare, ku kuma fitar da aljanu. A kyauta kuka samu, ku kuma bayar a kyauta.

⁹ “Kada ku riƙe wata zinariya ko azurfa ko jan ƙarfe a aljihunanku, ¹⁰ kada ku ɗauki jaka don tafiya, ko ƙarin riga, ko takalma ko sanda; domin ma'aikaci ya cancanci hakkinsa. ¹¹ Kowane gari ko ƙauyen da kuka shiga, ku nemi mai mutunci a wurin, ku kuma zauna a gidansa har sai kun tashi. ¹² Da shigarku gidan, ku yi gaisuwa. ¹³ In gidan na kirki ne, bari salamarku ta zauna a kansa; in kuwa ba mai kirki ba, salamarku ta komo muku. ¹⁴ Duk wanda ya ƙi marabtarku ko ya ƙi sauraron kalmominku, sai ku karkafe

kurar kafafunku sa'ad da kuka fita gidan ko garin. ¹⁵ Gaskiya nake gaya muku, za a fi jin tausayin Sodom da Gomorra a ranar shari'a fiye da wannan gari.

(Markus 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹⁶ "Ina aikan ku kamar tumaki a cikin kyarke-tai. Saboda haka ku zama masu wayo kamar macizai, kuma marasa barna kamar kurciyoyi. ¹⁷ Ku yi hankali da mutane; za su miƙa ku ga majalisa su kuma yi muku bulala a majami'unsu. ¹⁸ Saboda ni, za a ja ku zuwa gaban gwamnoni da gaban sarakuna domin ku ba da shaida a gabansu, da kuma ga Al'ummai. ¹⁹ Amma sa'ad da suka kama ku, kada ku damu game da abin da za ku faɗa ko kuwa yadda za ku faɗe shi. A lokacin za a ba ku abin da za ku faɗa, ²⁰ gama ba ku ba ne kuke magana, amma Ruhun Ubanku ne yake magana ta wurinku.

²¹ "Dan'uwa zai ci amanar dƙan'uwansa, a kuma kashe shi, Uba ma zai yi haka da dƙansa; 'ya'ya za su tayar wa iyayensu, su kuma sa a kashe su. ²² Dukan mutane za su ƙi ku saboda ni, amma wanda ya jure har ƙarshe zai sami ceto. ²³ Sa'ad da aka tsananta muku a wannan wuri, ku gudu zuwa wancan. Gaskiya nake gaya muku, kafin ku gama zazzaga dukan biranen Isra'ila, Dan Mutum zai zo.

²⁴ "Dalibi ba ya fin malaminsa, haka ma, bawa ba ya fin maigidansa. ²⁵ Ya isa wa dƙalibi yã zama kamar malaminsa, haka ma bawa kamar maigidansa. In har an kira wanda yake kan

gida Be'elzebul,* me za su ce game da mutanen gidansa?

(Luka 12.2-7)

²⁶ “Saboda haka kada ku ji tsoronsu. Ba abin da yake a rufe da ba za a tone ba, ko kuwa a boye da ba za a bayyana ba. ²⁷ Abin da na fafa muku a asirce, ku fafa shi a sarari; abin da aka fafa muku a kunne, ku yi shelarsa daga kan rufin daki. ²⁸ Kada ku ji tsoron masu kashe jiki amma ba sa iya kashe rai. A maimakon haka, ku ji tsoron Wannan wanda yake da iko ya hallaka rai duk da jiki a jahannama ta wuta. ²⁹ Ba akan sayar da kanari biyu kobo d'aya ba? Duk da haka ba d'ayansu da zai fadi kasa ba da yardar Ubanku. ³⁰ Kai, ko gashin kanku ma duk an kidaya su. ³¹ Saboda haka kada ku ji tsoro; kun fi kanari masu yawa, daraja nesa.

(Luka 12.8,9)

³² “Duk wanda ya bayyana yarda a gare ni a gaban mutane, ni ma zan bayyana yarda a gare shi a gaban Ubana da yake cikin sama. ³³ Amma duk wanda ya yi musun sani na a gaban mutane, ni ma zan yi musun saninsa a gaban Ubana da yake cikin sama.

(Luka 12.51-53; 14.26,27)

³⁴ “Kada fa ku dauka na zo ne don in kawo salama a duniya. A'a, ban zo don in kawo salama ba, sai dai takobi. ³⁵ Gama na zo ne in sa,
 “gaba tsakanin mutum da mahaifinsa,
 'ya da mahaifiyarta,
 matar da da surukarta,

---

* **10:25** Da Girik Be'ezebowul ko kuwa Be'elzebowul

³⁶ abokan gāban mutum, za su zama mutanen gidansa ne.’†

³⁷ “Duk wanda ya fi kaunar mahaifinsa ko mahaifiyarsa fiye da ni, bai dace yā zama nawa ba; duk kuwa wanda yake kaunar dansa ko diyarsa fiye da ni, bai dace yā zama nawa ba; ³⁸ duk wanda kuma bai dauki gicciyensa ya bi ni ba, bai dace yā zama nawa ba. ³⁹ Duk mai son adana ransa zai rasa shi, duk wanda kuwa ya rasa ransa saboda ni zai same shi.

(Markus 9.41)

⁴⁰ “Wanda ya karɓe ku, ya karɓe ni ne, wanda kuma ya karɓe ni, ya karɓi wanda ya aiko ni ne. ⁴¹ Duk wanda ya karɓi annabi don shi annabi ne, zai sami ladar annabi, duk kuwa wanda ya karɓi mutum mai adalci don shi mai adalci ne, zai sami ladar mai adalci. ⁴² In kuma wani ya ba wa ɗaya daga cikin kananan nan ko da kwaf ruwan sanyi ne kan shi almajirina ne, gaskiya nake gaya muku, ba shakka ba zai rasa ladarsa ba.”

11

*Yesu da Yohanna Mai Baftisma
(Luka 7.18-35)*

¹ Bayan Yesu ya gama yi wa almajiransa sha biyun nan umarni, sai ya yi gaba daga can don yā koyar yā kuma yi wa’azi a garuruwan Galili.*

² Sa’ad da Yohanna Mai Baftisma ya ji a kurkuku abin da Kiristi yake yi, sai ya aiki

---

† 10:36 Mik 7.6 * 11:1 Da Girik a cikin garuruwansu

almajiransa ³ su tambaye shi, “Kai ne wanda zai zo, ko kuwa mu sa ido ga wani?”

⁴ Yesu ya amsa ya ce, “Ku koma ku gaya wa Yohanna abin da kuka ji, kuka kuma gani.

⁵ Makafi suna gani, guragu suna tafiya, ana warkar da waƙanda suke da kuturta, kurame suna ji, ana tã da matattu, ana kuma yi wa mata-lauta wa’azin labari mai daƙi. ⁶ Mai albarka ne mutumin da bai yi tuntube ba saboda ni.”

⁷ Sa’ad da almajiran Yohanna suke barin wurin, sai Yesu ya fara yi wa taron magana game da Yohanna. “Me kuka je kallo a hamada? Ciyawar da iska take kaƙawa ne? ⁸ In ba haka ba, to, me kuka je kallo? Mutum mai sanye da riguna masu kyau ne? A’a, masu sa riguna masu kyau, ai, a fadan sarakuna suke. ⁹ To, me kuka je kallo ne? Annabi? I, ina gaya muku, ya ma fi annabi. ¹⁰ Wannan shi ne wanda aka rubuta game da shi cewa,

“Zan aiki ɗan sakona yã sha gabanka,

wanda zai shirya hanyarka a gabanka.’†

¹¹ Gaskiya nake gaya muku. A cikin dukan waƙanda mata suka haifa, ba wani da ya taso da ya fi Yohanna Mai Baftisma girma; duk da haka mafi kankanta a mulkin sama ya fi shi girma.

¹² Tun daga kwanakin Yohanna Mai Baftisma har yã zuwa yanzu, mulkin sama yana sha da kyar, fitanannu kuma sun kama mulkin sama sun riƙe gam. ¹³ Gama dukan Annabawa da kuma Doka sun yi ta annabci har yã zuwa kan Yohanna. ¹⁴ In kuna niyya ku yarda da wannan, to, shi ne Iliya da dã ma zai zo. ¹⁵ Duk mai kunnen ji, yã ji.

---

† **11:10** Mal 3.1

16 “Da me zan kwatanta wannan zamani? Suna kama da yara da suke zaune a kasuwa, suna kiran juna, suna cewa,

17 “ ‘Mun yi muku busa,
ba ku kuwa yi rawa ba,
mun rera waƙar makoki,
ba ku kuwa yi makoki ba.’

18 Gama Yohanna Mai Baftisma ya zo ba ya ciye-ciye, ba ya shaye-shaye, sai suka ce, ‘Ai, yana da aljani.’ 19 Dan Mutum ya zo yana ciye-ciye, yana shaye-shaye, sai suka ce, ‘Ga mai haɗama da kuma mashayi, abokin masu karɓar haraji da masu zunubi.’ Amma akan tabbatar da hikima ta wurin ayyukanta.”

Kaiton biranen da ba su tuba ba
(Luka 7.18-35)

20 Sai Yesu ya fara yin tir da biranen da aka yi yawancin ayyukansa na banmamaki, don ba su tuba ba. 21 “Kaitonki, Korazin! Kaitonki, Betsaida! Da a ce ayyukan banmamakin da aka yi a cikinki ne aka yi a Taya da Sidon, da tuni sun tuba sanye da rigar makoki da toka. 22 Amma ina gaya muku, za a fi jin tausayin Taya da Sidon a ranar shari’a, fiye da ku. 23 Ke kuma Kafarnahum, za a daga ki sama ne? A’a, za ki gangara zuwa zurfafa ne. Da a ce ayyukan banmamakin da aka yi a cikinki ne a aka yi a Sodom, da tana nan har yā zuwa yau. 24 Amma ina gaya miki, za a fi jin tausayin Sodom fiye da ke a ranar shari’a.”

Hutu domin waƙanda suka gaji
(Luka 10.13-15)

²⁵ A wannan lokaci sai Yesu ya ce, “Ina yabonka, Uba, Ubangijin sama da kasa, gama ka boye waƙannan abubuwa ga masu hikima da masu ilimi, ka kuma bayyana su ga kananan yara. ²⁶ I, Uba, gama wannan shi ne abin da ka ji daɗin yi.

²⁷ “Dukan kome Ubana ya danka mini. Ba wanda ya san Dan sai dai Uban, ba kuma wanda ya san Uban, sai dai Dan da kuma waƙanda Dan ya so yã bayyana musu shi.

²⁸ “Ku zo gare ni, dukanku da kuka gaji kuke kuma fama da kaya, zan kuwa ba ku hutu. ²⁹ Ku ɗauki karkiyata a kanku, ku kuma yi koyi da ni, gama ni mai tawali’u ne marar girman kai, za ku kuwa sami hutu don rayukanku. ³⁰ Gama karkiyata mai sauki ce, kayana kuma marasa nauyi ne.”

12

Ubangijin Asabbaci

(Markus 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ A lokacin nan Yesu ya bi ta gonakin hatsi a ranar Asabbaci. Almajiransa kuwa suna jin yunwa, sai suka fara kakkarya kan hatsi suna ci.

² Sa’ad da Farisiyawa suka ga wannan, sai suka ce masa, “Duba! Almajiranka suna yin abin da doka ta hana a yi a ranar Asabbaci.”

³ Sai ya amsa ya ce, “Ba ku karanta abin da Dawuda ya yi ba ne sa’ad da shi da abokan tafiyarsa suka ji yunwa? ⁴ Ya shiga gidan Allah, da shi da abokan tafiyarsa suka ci keɓaɓɓen burocin, wanda doka ta hana su yi, sai firistoci

kadai. ⁵ Ko kuwa ba ku karanta a Doka cewa a ranar Asabbaci firistoci sukan karya dokar Asabbaci duk da haka ba da yin wani laifi ba? ⁶ Ina faɗa muku cewa wani* wanda ya fi haikali yana a nan. ⁷ Da a ce kun san abin da waɗannan kalmomi suke nufi, 'Jinkai nake bukata, ba hadaya ba,'† da ba ku zargi marar laifi ba. ⁸ Gama Dan Mutum shi ne Ubangijin Asabbaci."

(Markus 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ Da ya ci gaba daga wurin, sai ya shiga majami'arsu, ¹⁰ a nan kuwa akwai wani mutum mai shanyayyen hannu. Don neman dalili su zargi Yesu, sai suka tambaye shi suka ce, "Ya dace a warkar a ranar Asabbaci?"

¹¹ Ya ce musu, "In waninku yana da tunkiya, ta kuma faɗa a rami ran Asabbaci, ba zai cire ta daga ramin ba? ¹² Sau nawa mutum ya fi tunkiya daraja! Saboda haka ya dace a aikata alheri ran Asabbaci."

¹³ Sa'an nan ya ce wa mutumin, "Mika hannunka." Sai ya miƙa, hannunsa kuwa ya koma lafiyayye, kamar dai ɗayan. ¹⁴ Amma Farisiyawa suka fita suka kulla shawara yadda za su kashe Yesu.

Zababben bayan Allah

¹⁵ Da ya gane wannan, sai Yesu ya janye daga wurin. Da yawa suka bi shi, ya kuwa warkar da dukan masu ciwonsu, ¹⁶ yana jan musu kunne kada su faɗa wa kowa akan ko shi wane ne. ¹⁷ Wannan kuwa domin a cika abin da aka faɗa ta bakin annabi Ishaya ne cewa,

---

* **12:6** Ko kuwa a wani abu; haka ma a ayoyi 41 da 42 † **12:7** Hos 6.6

18 “Ga bawana da na zaɓa,
 kaunataccena, wanda nake farin ciki da shi;
 zan sa Ruhuna a kansa,
 zai kuma yi shelar adalci ga al’ummai.

19 Ba zai yi faɗa ko yā daga murya ba,
 ba kuwa wanda zai ji muryarsa a kan tituna.

20 Kyauron da ya tankwasa ba zai karye shi ba.
 Fitilar da ta yi kusan mutuwa ba zai kashe
 ta ba,

sai ya jagoranci adalci zuwa ga nasara.

21 Cikin sunansa al’ummai za su dogara.”‡

Yesu da Be’elzebub

(Markus 3.20-30; Luka 11.14-23; 12.10)

22 Sai aka kawo masa wani bebe kuma makaho mai aljani, Yesu kuwa ya warkar da shi, har ya iya magana ya kuma sami ganin gari. 23 Dukan mutane suka yi mamaki, suka ce, “Wannan Dan Dawuda ne kuwa?”

24 Amma da Farisiyawa suka ji haka, sai suka ce, “Ahab, da Be’elzebub§ sarkin aljanu ne kadai, wannan mutum yake fitar da aljanu.”

25 Yesu kuwa ya san tunaninsu sai ya ce musu, “Duk mulkin da yake gāba da kansa zai lalace, kuma duk birni ko gidan da yake rabe gāba da kansa ba zai dore ba. 26 In Shaidan yana fitar da Shaidan, ai, ya rabu yana gāba da kansa ke nan. Yaya kuwa mulkinsa zai dore? 27 In kuwa ta wurin Be’elzebub nake fitar da aljanu, to, ta wa mutanenku suke fitar da su? Saboda haka, su ne za su zama alkalanku. 28 Amma in ina fitar da

---

‡ 12:21 Ish 42.1-4 § 12:24 Da Girik Be’elzebul Ko kuwa Be’elzebul; haka ma a aya 27

aljanu ta wurin Ruhun Allah ne, to, fa, mulkin Allah ya zo muku ke nan.

²⁹ “Ko kuwa, yaya wani zai iya shiga gidan mai karfi yā kwace masa kaya ba tare da ya fara daure mai karfin nan tukuna ba? Sa’an nan zai iya washe gidansa.

³⁰ “Wanda ba ya tare da ni, yana gāba da ni ne, kuma wanda ba ya taya ni tarawa, watsarwa yake yi. ³¹ Saboda haka ina gaya muku, za a gafarta wa mutane kowane zunubi da kuma sabo, amma sabo game da Ruhu, ba za a gafarta ba. ³² Duk wanda ya zargi Dan Mutum, za a gafarta masa, amma duk wanda ya zargi Ruhu Mai Tsarki, ba za a gafarta masa ba, ko a wannan zamani ko a zamani mai zuwa.

(Luka 6.43-45)

³³ “Itace mai kyau, yakan ba da ‘ya’ya masu kyau. Itace marar kyau kuma, yakan ba da ‘ya’ya marasa kyau. Itace dai, da irin ‘ya’yansa ne ake gane shi. ³⁴ Ku macizai, ta yaya ku da kuke mugaye za ku iya magana kirki? Gama daga baki, mutum yakan fadī abin da yake cikin zuciya. ³⁵ Mutumin kirki yakan fito da abubuwa masu kyau daga ajiyar da aka a yi cikinsa, mugun mutum kuwa yakan fito da mugayen abubuwa daga cikin muguntar da aka yi ajiya a cikinsa. ³⁶ Amma ina gaya muku cewa mutane za su ba da lissafi a ranar shari’a a kan kowace kalmar banza da suka fada. ³⁷ Gama ta wurin kalmominka za a ku butar da kai, kuma ta wurin kalmominka za a hukunta ka.”

*Alamar Yunana
(Markus 8.11,12; Luka 11.29-32)*

³⁸ Sa'an nan wafansu Farisiyawa da malaman dokoki suka ce masa, "Malam, muna so mu ga wata alama mai banmamaki daga gare ka."

³⁹ Sai ya amsa ya ce, "Mugaye da masu zinan zamanin nan suna neman wata alama mai banmamaki! Amma babu wadda za a nuna musu, sai dai alama ta annabi Yunana. ⁴⁰ Gama kamar yadda Yunana ya yi yini uku da kuma dare uku a cikin wani babban kifi, haka Dan Mutum zai yi yini uku da kuma dare uku a cikin kasa. ⁴¹ Mutanen Ninebe za su tashi a ranar shari'a tare da wannan zamani, su kuwa hukunta shi; don sun tuba saboda wa'azin Yunana, yanzu kuwa ga wanda ya fi Yunana girma a nan. ⁴² Sarauniyar Sheba za ta tashi a ranar shari'a tare da wannan zamani, ta kuwa hukunta shi; don ta zo daga karshen duniya, ta saurari hikimar Solomon, yanzu kuwa ga wanda ya fi Solomon girma a nan.

(Luka 11.24-26)

⁴³ "Sa'ad da mugun ruhu ya fita daga mutum, yakan bi wuraren da ba ruwa yana neman hutu, ba ya kuwa samu. ⁴⁴ Sa'an nan yakan ce, 'Zan koma gidan da na bari.' Sa'ad da ya iso, ya tarar da gidan ba kowa a ciki, shararre, kuma a kintse. ⁴⁵ Sai ya je ya debo wafansu ruhoi bakwai da suka fi shi mugunta, su kuwa zo su shiga su zauna a can. Karshen mutumin nan fa zai fi farkonsa muni. Haka zai zama ga wannan mugun zamani."

*Mahaifiyar Yesu da 'yan'uwansa
(Markus 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ Yayinda Yesu yake cikin magana da taron, sai ga mahaifiyarsa da 'yan'uwansa tsaye a waje, suna so su yi magana da shi. ⁴⁷ Wani ya ce masa, "Mahaifiyarka da 'yan'uwanka suna tsaye a waje, suna so su yi magana da kai."*

⁴⁸ Ya amsa masa ya ce, "Wace ce mahaifiyata, su wane ne kuma 'yan'uwana?" ⁴⁹ Sai ya miƙa hannu wajen almajiransa ya ce, "Ga mahaifiyata da kuma 'yan'uwana. ⁵⁰ Ai, duk wanda yake aikata nufin Ubana wanda yake cikin sama, shi ne ɗan'uwana da 'yar'uwata da kuma mahaifiyata."

13

Misalin mai shuka
(Markus 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ A ranan nan sai Yesu ya fita daga gida ya je ya zauna a bakin tafkin. ² Taron mutane mai yawan gaske suka taru kewaye da shi har ya kai sai da ya shiga jirgin ruwa ya zauna, yayinda dukan mutane suka tsaya a gaci. ³ Sa'an nan ya faɗa musu abubuwa da yawa cikin misalai, yana cewa, "Wani manomi ya fita don yā shuka irinsa. ⁴ Da yana yafa irin, waɗansu suka fāffāɗi a kan hanya, tsuntsaye kuwa suka zo suka cinƴe su. ⁵ Waɗansu suka fāɗi a wurare mai duwatsu, inda babu kasa sosai, nan da nan kuwa suka tsira, da yake kasar ba zurfi. ⁶ Sai dai da rana ta ɗaga, sai tsire-tsiren suka kone, suka kuma yankwane domin ba su da saiwa sosai. ⁷ Waɗansu irin suka fāɗi a cikin kaya, kayan kuwa ta yi girma ta

---

* **12:47** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa ba su da aya 47.

shake su. ⁸ Har yanzu, wadansu irin suka fāffāfi a kasa mai kyau, inda suka ba da amfani ribiɗari, sittin ko kuma talatin na abin da aka shuka. ⁹ Duk mai kunnen ji, yā ji.”

(Markus 4.10-12; Luka 8.9,10)

¹⁰ Almajiran suka zo wurinsa suka tambaye shi, “Me ya sa kake wa mutane magana da misalai?”

¹¹ Ya amsa ya ce, “Sanin asirin mulkin sama kam, ku aka ba wa, amma su ba a ba su ba.

¹² Duk wanda yake da shi, za a kara masa, zai kuwa samu a yalwace. Duk wanda kuma ba shi da shi, ko ɗan abin da yake da shi ma, za a karɓe.

¹³ Abin da ya sa nake musu magana da misalai ke nan.

“Ko da yake suna kallo, ba sa gani;

ko da yake suna saurara, ba sa ji ko su gane.

¹⁴ A kansu ne aka cika annabcin Ishaya cewa,
“Za ku yi ta ji amma ba za ku taɓa ganewa ba;
za ku yi ta kallo amma ba za ku taɓa gani
ba.

¹⁵ Gama zuciyar mutanen nan ta taurare;

da kyar suke ji da kunnuwansu,

sun kuma rufe idanunsu.

Da ba haka ba, mai yiwuwa su gani da idanunsu,

su kuma ji da kunnuwansu,

su gane a zuciyarsu,

su kuwa juya, in kuma warkar da su.*

¹⁶ Amma idanunku masu albarka ne domin suna gani, haka ma kunnuwanku domin suna ji.

¹⁷ Gama gaskiya nake gaya muku, annabawa da mutane masu adalci da yawa sun yi marmarin

---

* **13:15** Ish 6.9,10

ganin abin da kuke gani amma ba su gani ba, su kuma ji abin da kuke ji amma ba su ji ba.

(Markus 4.13-20; Luka 8.11-15)

¹⁸ “To, ku saurari ma’anar misali na mai shukan nan. ¹⁹ Duk sa’ad da wani ya ji sako game da mulkin bai kuwa fahimce shi ba, mugun nan yakan zo yā kwace abin da aka shuka a zuciyarsa. Wannan shi ne irin da ya fāḍi a kan hanya. ²⁰ Wanda ya karɓi irin da ya fāḍi a wuraren duwatsu kuwa, shi ne mutumin da yakan ji maganar, nan da nan kuwa yā karɓe ta da murna. ²¹ Sai dai da yake ba shi da saiwa, yakan ɗan jima kaɗan kawai. Da wata wahala ko tsanani ya auko masa saboda maganar, nan da nan sai yā ja da baya. ²² Wanda ya karɓi irin da ya fāḍi cikin kaya kuwa, shi ne mutumin da yakan ji maganar, sai dai damuwoyin rayuwan nan da jarrabar arzikin duniya sukan shake shi, yā sa maganar ta kasa amfani. ²³ Amma wanda ya karɓi irin da ya fāḍi a kasa mai kyau, shi ne mutumin da yakan ji maganar yā kuwa fahimce ta. Yakan ba da amfani wani riɓi ɗari, sittin, ko talatin na abin da aka shuka.”

Misalin ciyayi

²⁴ Yesu ya ba su wani misali. “Mulkin sama yana kama da wani da ya shuka iri mai kyau a cikin gonarsa. ²⁵ Amma yayinda kowa yake barci, abokin gābansa ya zo ya yafa ciyayi a cikin alkamar, ya tafi abinsa. ²⁶ Sa’ad da alkamar ta tashi ta yi kawuna, sai ciyayin ma suka bayyana.

²⁷ “Bayin mai gonar suka zo wurinsa suka ce, ‘Ranka yā dafɛ, ashe, ba iri mai kyau ka shuka a gonarka ba? To, ina ciyayin nan suka fito?’

²⁸ “Sai ya ce, ‘Abokin gāba ne ya yi wannan.’

“Bayin suka tambaye shi suka ce, ‘Kana so mu je mu tuttumbuke su?’

²⁹ “Ya amsa ya ce, ‘A’a, don kada garin tuttumbuke ciyayi, ku cire har da alkamar. ³⁰ Ku kyale su su yi girma tare sai lokacin girbi. A lokacin zan gaya wa masu girbi, da fari ku tara ciyayin ku kuma daure su dami-dami don a kone; sa’an nan ku tara alkamar ku kuma kawo su cikin rumbuna.’”

Misalai na kwayar mustad da na yisti

(Markus 4.30-32; Luka 13.18-21)

³¹ Ya ba su wani misali ya ce, “Mulkin sama yana kama da kwayar mustad, wadda mutum ya dauka ya shuka a gonarsa. ³² Ko da yake ita ce mafi kankanta cikin kwayoyinku, duk da haka sa’ad da ta yi girma, takan zama mafi girma cikin tsire-tsiren lambu ta kuma zama itace, har tsuntsayen sararin sama su zo su yi sheka a rassansa.”

³³ Har yanzu ya ba su wani misali ya ce, “Mulkin sama yana kama da yisti wanda mace ta dauka ta kwaba garin alkama mai yawa, har sai da yistin ya gauraye yistin duka.”

(Markus 4.33,34)

³⁴ Yesu ya fada wa taron dukan waɗannan abubuwa cikin misalai; bai fada musu kome ba, sai tare da yin amfani da misalai. ³⁵ Ta haka aka cika abin da aka fada ta wurin annabi cewa, “Zan buɗe bakina da misalai,

zan fafi abubuwan da suke boye tun halittar duniya.”†

An bayyana misali na ciyayi

³⁶ Sa’an nan ya bar taron ya shiga gida. Almajiransa kuwa suka zo wurinsa suka ce, “Bayyana mana misalin ciyayin nan a gona.”

³⁷ Ya amsa ya ce, “Mai yafa irin mai kyan nan, shi ne Dan Mutum. ³⁸ Gonar kuwa ita ce duniya, irin nan mai kyau kuwa suna a matsayin ‘ya’yan mulkin. Ciyayin nan kuma su ne ‘ya’yan mugun nan, ³⁹ abokin gāban da yake shuka su kuwa, Iblis ne. Lokacin girbi kuma shi ne karshen zamani, masu girbin kuwa su ne mala’iku.

⁴⁰ “Kamar yadda aka tattara ciyayin aka kuma kone a wuta, haka zai zama a karshen zamani. ⁴¹ Dan Mutum zai aiki mala’ikunsa, su kuwa cire daga mulkinsa kome da yake jawo zunubi da kuma duk masu aikata mugunta. ⁴² Za su jefa su cikin wuta mai zafi, inda za a yi kuka da cizon haƙora. ⁴³ Sa’an nan masu adalci za su haskaka kamar rana a mulkin Ubansu. Duk mai kunnen ji, yā ji.”

Misalai na boyayiyar dukiya da na lu’ulu’u

⁴⁴ “Mulkin sama yana kama da dukiya da aka boye a gona. Da wani ya same ta, sai yā sāke boye ta, sa’an nan cikin farin cikinsa yā je yā sayar da duk abin da yake da shi yā sayi gonar.

⁴⁵ “Har wa yau dai, mulkin sama yana kama da ɗan kasuwa mai neman lu’ulu’ai masu kyau. ⁴⁶ Da ya sami dutse guda mai daraja sosai, sai

---

† 13:35 Zab 78.2

ya tafi ya sayar da dukan abin da yake da shi ya saye shi.

Misalin taru

⁴⁷ “Har yanzu, mulkin sama yana kama da abin kamun kifin da aka jefa cikin tafki yā kamo kifi iri-iri. ⁴⁸ Da abin kamun kifi ya cika, masuntan suka jawo shi gaci. Sai suka zauna suka tattara kifi masu kyau a kwanduna, amma suka zubar da marasa kyau. ⁴⁹ Haka zai kasance a karshen zamani. Mala'iku za su zo su ware masu mugunta daga masu adalci ⁵⁰ su kuma jefa su cikin wuta mai zafi, inda za a yi kuka da cizon hakora.”

⁵¹ Yesu ya tambaye su ya ce, “Kun gane dukan waɗannan abubuwa?”

Suka amsa, “I.”

⁵² Sa'an nan ya ce musu, “Saboda haka duk malamin dokokin da ya horu game da koyarwar mulkin sama, yana kama da maigida wanda yakan fitar daga dakin ajiyarsa sababbin dukiya da kuma tsofaffi.”

Rashin ganin darajar annabi

(Markus 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Sa'ad da Yesu ya gama ba da waɗannan misalai, sai ya ci gaba daga can. ⁵⁴ Yana isowa garinsa, sai ya fara koya wa mutane a cikin majami'arsu, suka kuwa yi mamaki. Suka yi ta tambaya suna cewa, “Ina wannan mutum ya sami irin wannan hikima da kuma ayyukan banmamaki haka? ⁵⁵ Wannan ba shi ne ɗan kafinta nan ba? Ba mahaifiyarsa ba ce Maryamu, 'yan'uwansa kuma Yakub, Yusuf, Siman da Yahuda ba? ⁵⁶ Duk 'yan'uwansa mata kuma ba

tare da mu suke ba? To, a ina wannan mutum ya sami dukan wafannan abubuwa?" ⁵⁷ Sai suka ji haushinsa.

Amma Yesu ya ce musu, "Sai a garinsa da kuma a gidansa na kafai annabi ba ya samun girma."

⁵⁸ Bai kuwa yi abubuwan banmamaki da yawa a can ba saboda rashin bangaskiyarsu.

14

An yanke kan Yohanna Mai Baftisma (Markus 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ A lokacin nan sarki Hiridus ya ji labarin Yesu, ² sai ya ce wa fadawansa, "Wannan Yohanna Mai Baftisma ne; ya tashi daga matattu! Shi ya sa abubuwan banmamakin nan suke faruwa ta wurinsa."

³ To, dā Hiridus ya kama Yohanna ya daure, ya kuma sa shi cikin kurkuku saboda Hiridiyas, matar dān'uwansa Filibus, ⁴ gama Yohanna ya dinga ce masa, "Ba daidai ba ne ka aure ta."

⁵ Hiridus ya so yā kashe Yohanna, amma yana jin tsoron mutane, don sun dāuka shi annabi ne.

⁶ A bikin tuna da ranar haihuwar Hiridus, diyar Hiridiyas ta yi musu rawa ta kuma gamsar da Hiridus kwarai, ⁷ har ya yi alkawari da rantsuwa cewa zai ba ta duk abin da ta roka. ⁸ Da mahaifiyarta ta zuga ta, sai ta ce, "Ba ni a cikin kwanon nan, kan Yohanna Mai Baftisma." ⁹ Sarki ya yi bakin ciki, amma saboda rantsuwarsa da kuma bakinsa, sai ya ba da umarni a ba ta abin da ta roka ¹⁰ ya kuma sa aka yanke kan Yohanna a kurkuku. ¹¹ Aka kawo

kansa cikin kwano aka ba yarinyar, ita kuma ta kai wa mahaifiyarta. ¹² Almajiran Yohanna suka zo suka dauki gawarsa suka binne. Sa'an nan suka je suka gaya wa Yesu.

Yesu ya ciyar da dubu biyar

(Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yohanna 6.1-14)

¹³ Sa'ad da Yesu ya ji abin da ya faru, sai ya shiga jirgin ruwa ya janye shi kafai zuwa wani wuri inda ba kowa. Da jin haka, taron mutane suka bi shi da kafa daga garuruwa. ¹⁴ Da Yesu ya sauka ya kuma ga taro mai yawa, sai ya ji tausayinsu ya kuma warkar da marasa lafiyarsu.

¹⁵ Da yamma ta yi, sai almajiransa suka zo wurinsa suka ce, "Wurin nan fa ba kowa, ga shi kuma rana ta kusa faduwa. Ka sallami taron don su shiga kauyuka su nemi wa kansu abinci."

¹⁶ Yesu ya amsa, **"Ba su bukata su tafi. Ku ku ba su wani abu su ci."**

¹⁷ Suka ce, "Burodi biyar da kifi biyu ne kawai muke da su a nan."

¹⁸ Ya ce, **"Ku kawo mini su a nan."** ¹⁹ Sai ya umarci mutanen su zazzauna a kan ciyawa. Da ya dauki burodi biyar da kifin biyun nan ya dubi sama, ya yi godiya ya kuma kakkarya burodin. Sa'an nan ya ba wa almajiransa, almajiran kuwa suka ba wa mutane. ²⁰ Duk suka ci suka koshi, almajiran kuwa suka kwashe ragowar gutsatsarin cike da kwanduna goma sha biyu. ²¹ Yawan wafanda suka ci, sun yi wajen maza dubu biyar, ban da mata da yara.

*Yesu ya yi tafiya a kan ruwa
(Markus 6.45-52; Yohanna 6.15-21)*

²² Nan da nan Yesu ya sa almajiran su shiga jirgin ruwa su sha gabansa, su haye zuwa d'ayan hayin, yayinda shi kuma yã sallami taron.

²³ Bayan ya sallame su, sai ya haura bisan gefen dutse shi kafai don yã yi addu'a. Da yamma ta yi, yana can shi kafai, ²⁴ jirgin ruwan kuwa ya riga ya yi nesa da gaci, yana fama da rakuman ruwa domin iska tana gāba da shi.

²⁵ Wajen tsaro na hudu na dare, sai Yesu ya nufe su, yana takawa a kan tafkin. ²⁶ Sa'ad da almajiran suka gan shi yana takawa a kan tafkin, sai tsoro ya kama su. Suka yi ihu don tsoro suka ce, "Fatalwa ce."

²⁷ Amma nan da nan Yesu ya ce musu, **"Ku yi karfin hali! Ni ne. Kada ku ji tsoro."**

²⁸ Sai Bitrus ya amsa ya ce, "Ubangiji in kai ne ka ce mini in zo wurinka a kan ruwan."

²⁹ Ya ce, **"Zo."**

Sai Bitrus ya fita daga jirgin ruwan, ya taka a kan ruwan ya nufe wajen Yesu. ³⁰ Amma da ya ga haukar iskar, sai ya ji tsoro, ya kuma fara nutsewa, sai ya yi ihu ya ce, "Ubangiji, ka cece ni!"

³¹ Nan da nan Yesu ya mika hannu ya kamo shi ya ce, **"Kai mai karancin bangaskiya, don me ka yi shakka?"**

³² Da suka hau jirgin ruwan, sai iskar ta kwanta. ³³ Wadanda suke cikin jirgin ruwan kuwa suka yi masa sujada, suna cewa, "Gaskiya kai Dan Allah ne."

(Markus 6.45-52; Yohanna 6.15-21)

³⁴ Sa'ad da suka haye, sai suka sauka a Gennesaret. ³⁵ Da mutanen wurin suka gane da Yesu, sai suka kai labari a ko'ina a kauyukan da suke kewaye. Mutane suka kawo masa dukan marasa lafiyarsu ³⁶ suka kuwa roƙe shi yā bar marasa lafiya su taƙa ko da gefen rigarsa kawai, duk waƙanda suka taƙa shi kuwa suka warke.

15

Mai tsabta da marar tsabta (Markus 7.1-13)

¹ Sa'an nan waƙansu Farisiyawa da malaman dokoki suka zo wurin Yesu daga Urushalima suka yi tambaya suka ce, ² "Me ya sa almajiranka suke karya al'adun dattawa? Ba sa wanke hannuwansu kafin su ci abinci!"

³ Yesu ya amsa ya ce, "Ku ma me ya sa kuke karya dokar Allah saboda al'adarku? ⁴ Gama Allah ya ce, 'Ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka,* kuma duk wanda ya zagi mahaifinsa ko mahaifiyarsa dole a kashe shi.'† ⁵ Amma ku kukan ce, in wani ya ce wa mahaifinsa ko mahaifiyarsa, 'Duk taimakon da dā ya kamata za ku samu daga gare ni an ba wa Allah,' ⁶ ba zai 'girmama mahaifinsa' da shi ba. Ta haka kun yi banza da maganar Allah saboda al'adarku. ⁷ Ku munafukai! Daidai ne Ishaya ya yi annabci a kanku da ya ce,

⁸ " 'Waƙannan mutane da baki kawai suke girmama ni,
amma zukatansu suna nesa da ni.

* 15:4 Fit 20.12; M Sh 5.16 † 15:4 Fit 21.17; Fir 20.9

⁹ A banza suke mini sujada,
koyarwarsu, dokoki ne kawai da mutane
suke koyarwa.' "‡

(Markus 7.14-23)

¹⁰ Sai Yesu ya kira taron wurinsa ya ce, "Ku saurara ku kuma gane. ¹¹ Abin da yake shiga bakin mutum ba ya kazantar da shi, sai dai abin da yake fitowa daga bakinsa, shi ne yake kazantar da shi."

¹² Sai almajiran suka zo wurinsa suka ce, "Ka san cewa Farisiyawa ba su ji dafi sa'ad da suka ji wannan ba?"

¹³ Ya amsa ya ce, "Duk tsiron da Ubana na sama bai shuka ba, za a tumbuke shi daga saiwoyi. ¹⁴ Ku kyale su, ai, makafin jagorai ne. § In makaho ya yi wa makaho jagora, dukansu za su fāda a rami."

¹⁵ Bitrus ya ce, "Ka bayyana mana wannan misali."

¹⁶ Yesu ya tambaye su ya ce, "Har yanzu ba ku gane ba ne? ¹⁷ Ba ku gane cewa duk abin da ya shiga baki yakan wuce ciki ne daga nan kuma yā fita daga jiki ba? ¹⁸ Amma abubuwan da suke fitowa ta baki suna fitowa ne daga zuciya, su ne kuma suke kazantar da mutum. ¹⁹ Gama daga zuciya ne mugayen tunani, kisankai, zina, fasikanci, sata, shaidar karya, batan suna, suka fitowa. ²⁰ Wadannan su ne suke kazantar da mutum; amma cin abinci ba tare da wanke hannuwa ba, ba ya kazantar da mutum."

---

‡ 15:9 Ish 29.13 § 15:14 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da jagorai ne na makafi

Bangaskiyar mutuniyar Kan'ana
(Markus 7.24-30)

²¹ Barin wurin ke nan, sai Yesu ya janye zuwa yankin Taya da Sidon. ²² Wata mutuniyar Kan'ana daga wajajen ta zo wurinsa, tana ihu tana cewa, "Ubangiji, Dan Dawuda, ka yi mini jinkai! 'Yata tana shan wahala kwarai daga aljanin da yake cikinta."

²³ Yesu bai ce mata uffam ba. Saboda haka almajiransa suka zo wurinsa suka roke shi suka ce, "Ka kore ta tã tafi, tana ta binmu tana damunmu da ihu."

²⁴ Ya amsa ya ce, "An aiko ni wurin batattun tumakin Isra'ila ne kadai."

²⁵ Sai macen ta zo ta durkusa a gabansa ta ce, "Ubangiji, ka taimake ni!"

²⁶ Ya amsa ya ce, "Ba daidai ba ne a d'auki abincin yara a jefa wa karnukansu."

²⁷ Ta amsa, ta ce, "I, Ubangiji, amma karnuka ma sukan ci gutsattsarin da sukan fãdi daga teburin maigidansu."

²⁸ Sa'an nan Yesu ya amsa ya ce, "Mace, kina da bangaskiya mai yawa! An biya miki bukatarki." 'Yarta kuwa ta warke nan take.

Yesu ya ciyar da dubu huɗu

²⁹ Yesu ya tashi daga nan ya bi ta gefen Tekun Galili. Sa'an nan ya haura gefen wani dutse ya zauna. ³⁰ Taron mutane mai girma kuwa suka zo wurinsa, suna kawo masa guragu, makafi, shanyayyu, kurame da dai waɗansu da yawa, suka kuwa kwantar da su a gabansa; ya kuma warkar da su. ³¹ Mutanen kuwa suka yi mamaki sa'ad da suka ga kurame suna

magana, shanyayyu suna samun lafiya, guragu suna takawa, makafi kuma suna ganin gari. Sai suka yabi Allah na Isra'ila.

(Markus 8.1-10)

³² Yesu ya kira almajiransa wurinsa ya ce, “Ina jin tausayin mutanen nan; gama kwana uku ke nan suke tare da ni ba abin da za su ci. Ba na so in sallame su da yunwa, don kada su kasa a hanya.”

³³ Sai almajiransa suka amsa suka ce, “Ina za mu sami isashen burodi a wannan wurin da babu kowa mu ciyar da irin taron nan?”

³⁴ Yesu ya tambaye su, “Burodi guda nawa kuke da shi?”

Suka amsa suka ce, “Guda bakwai da ’yan kananan kifaye.”

³⁵ Ya sa taron su zazzauna a kasa. ³⁶ Sa’an nan ya dauki burodi guda bakwai da kuma kifayen nan, da ya yi godiya, sai ya kakkarya su ya ba wa almajiran, su kuma suka ba wa mutane.

³⁷ Duk kuwa suka ci, suka koshi. Daga baya almajiran suka kwashe ragowar gutsattsarin cike da kwanduna bakwai. ³⁸ Yawan wafanda suka ci kuwa, maza dubu hudu ne, ban da mata da yara. ³⁹ Bayan Yesu ya sallami taron, sai ya shiga jirgin ruwa ya tafi wajajen Magadan.

16

Neman alama

(Markus 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Farisiyawa da Sadukiyawa suka zo don su gwada Yesu ta wurin neman ya nuna musu wata alama daga sama.

² Ya amsa ya ce,* “Sa’ad da yamma ta yi, kukan ce, ‘Yanayi zai yi kyau, gama sararin sama ya yi ja,’ ³ da safe kuma, ku ce, ‘Yau kam za a yi hadari, gama sararin sama ya yi ja, ya kuma bata fuska.’ Kun san yadda za ku fassara yanayin sararin sama, amma ba kwa iya fassarar alamun lokuta. ⁴ Wannan mugu da mazinacin zamani yana neman wani abin banmamaki, amma ba wata alamar da za a nuna wa wannan zamani sai dai ta Yunana.” Sai Yesu ya bar su ya tafi abinsa.

Yistin Farisiyawa da Sadukiyawa
(Markus 8.14-21)

⁵ Da suka ketare tafkin, almajiran sun manta su rike burodi. ⁶ Yesu ya ce musu, “Ku yi hankali, ku yi taka zallan da yistin Farisiyawa da Sadukiyawa.”

⁷ Sai suka fara tattaunawa da junansu suna cewa, “Ko don ba mu kawo burodi ba ne.”

⁸ Sane da abin da suke zance, sai Yesu ya ce, “Ku masu karancin bangaskiya, don me kuke magana da junanku a kan ba ku zo da burodi ba? ⁹ Har yanzu ba ku gane ba ne? Ba ku tuna da gurasa biyar dɓin nan na mutum dubu biyar ba? Kwando nawa kuka tattara cike? ¹⁰ Ko kuma burodi bakwai nan na mutum dubu huɗu, cikakku manyan kwanduna nawa kuka dɓauka? ¹¹ Yaya kuka kɓasa gane cewa ba zancen burodi nake yi ba? Sai dai ku yi hankali da yistin Farisiyawa da Sadukiyawa.” ¹² Sa’an nan suka

---

* **16:2** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na farko-farko ba su da raguwar aya 2 da kuma dukan aya 3

gane ba cewa yake musu su yi hankali da yistin da ake amfani da shi a burodi ba ne, sai dai su yi hankali da koyarwar Farisiyawa da Sadukiyawa ne.

Shaidar Bitrus a kan Kiristi
(Markus 8.27-30; Luka 9.18-21)

¹³ Sa'ad da Yesu ya zo yankin Kaisariya Filibbi, sai ya tambayi almajiransa ya ce, **“Wa mutane suke ce da Dan Mutum?”**

¹⁴ Suka amsa, “Wadansu suna ce Yohanna Mai Baftisma; wadansu kuma suna ce annabi Iliya; har wa yau wadansu suna ce Irmiya ne ko kuma daya daga cikin annabawa.”

¹⁵ Ya tambaye su, **“Amma ku fa, wane ne ni a ganinku?”**

¹⁶ Siman Bitrus ya amsa ya ce, “Kai ne Kiristi,† Dan Allah mai rai.”

¹⁷ Yesu ya amsa ya ce, **“Mai albarka ne kai Siman dan Yunana, gama ba mutum ne ya bayyana maka wannan ba, sai dai Ubana da yake cikin sama. ¹⁸ Ina kuwa gaya maka, kai ne Bitrus,‡a kan wannan dutse zan gina ikkilisiyata, kuma kofofin Hades§ba za su rinjaye ta ba. ¹⁹ Zan ba ka mabufan mulkin sama; kome ka daure a duniya zai zama a daure a sama, kome kuma ka kunce a duniya zai zama a kunce a sama.” ²⁰ Sa'an nan ya gargade almajiransa cewa kada su fadfa wa kowa shi ne Kiristi.**

Yesu ya yi zancen mutuwar sa
(Markus 8.31-9.1; Luka 9.22-27)

---

† **16:16** Ko kuwa a Almasihu; haka ma a aya 20   ‡ **16:18** Bitrus yana nufin dutse.   § **16:18** Ko kuwa a lahira

²¹ Tun daga wannan lokaci Yesu ya fara bayyana wa almajiransa cewa dole yā tafi Urushalima yā sha wahaloli da yawa a hannun dattawa, manyan firistoci da kuma malaman dokoki, dole a kashe shi, a rana ta uku kuma a tashe shi.

²² Bitrus ya ja shi gefe ya fara tsawata masa yana cewa, “Sam, Ubangiji! Wannan ba zai taba faruwa da kai ba!”

²³ Yesu ya juya ya ce wa Bitrus, “Rabu da ni, Shaidan! Kai abin sa tuntube ne a gare ni; ba ka tunanin al’amuran Allah, sai dai al’amuran mutane.”

²⁴ Sa’an nan Yesu ya ce wa almajiransa, “Duk mai son bina, dole yā ki kansa, yā d’auki gic-ciyensa, yā bi ni. ²⁵ Gama duk mai son ceton ransa zai rasa shi, amma duk wanda ya rasa ransa saboda ni, zai same shi. ²⁶ Me mutum zai amfana in ya sami duniya duka, amma ya rasa ransa? Ko kuwa me mutum zai bayar a bakin ransa? ²⁷ Gama Dan Mutum zai zo cikin d’aukakar Ubansa, tare da mala’ikunsa, sa’an nan zai ba wa kowane mutum lada gwargwadon abin da ya yi.

²⁸ “Gaskiya nake gaya muku, akwai wadansu da suke tsaitsaye a nan da ba za su mutu ba sai sun ga Dan Mutum yana zuwa cikin mulkinsa.”

17

Sākewar kamanni
(Markus 9.2-13; Luka 9.28-36)

¹ Bayan kwana shida, sai Yesu ya d’auki Bitrus, Yakub da Yohanna dan’uwan Yakub, ya kai su

kan wani dutse mai tsawo, su kadai. ² A can aka sāke kamanninsa a gabansu. Fuskarsa ta haskaka kamar rana, tufafinsa kuwa suka zama fari fat suna walkiya. ³ Nan take sai ga Musa da Iliya suka bayyana a gabansu, suna magana da Yesu.

⁴ Sai Bitrus ya ce wa Yesu, “Ubangiji, ya yi kyau da muke nan. In kana so, sai in kafa bukkoki uku, ɗaya dominka, ɗaya domin Musa, ɗaya kuma domin Iliya.”

⁵ Yayinda yake cikin magana, sai wani girgije mai haske ya rufe su, sai wata murya daga cikin girgijen ta ce, “Wannan Dana ne, wanda nake kauna; wanda kuma nake jin dadinsa kwarai. Ku saurare shi!”

⁶ Sa’ad da almajiran suka ji haka, sai suka faɗi kasa rubda ciki, a firgice. ⁷ Amma Yesu ya zo ya taɓa su ya ce, “**Ku tashi, kada ku ji tsoro.**” ⁸ Da suka ɗaga kai, ba su ga kowa ba sai Yesu kadai.

⁹ Suna cikin gangarowa daga dutsen ke nan, sai Yesu ya umarce su cewa, “**Kada ku faɗa wa kowa abin da kuka gani, sai bayan an tā da Dan Mutum daga matattu.**”

¹⁰ Almajiran suka tambaye shi suka ce, “To, me ya sa malaman dokoki suke cewa, dole sai Iliya ya fara zuwa?”

¹¹ Yesu ya amsa ya ce, “**Tabbatacce, Iliya zai zo, zai kuma gyara dukan abubuwa.** ¹² Amma ina faɗa muku, Iliya ya riga ya zo, ba su kuwa gane shi ba, amma suka yi masa duk abin da suka ga dama. Haka ma Dan Mutum zai sha wahala a hannunsu.” ¹³ Sa’an nan almajiran suka gane

cewa yana musu zancen Yohanna Mai Baftisma ne.

Warkarwar yaro mai aljani
(Markus 9.14-29; Luka 9.37-43)

¹⁴ Da suka isa wajen taron, sai wani mutum ya zo ya durkusa a gabansa. ¹⁵ Ya ce, “Ubangiji, ka yi wa dƙana jinkai. Yana da farfadiya yana kuma shan wahala kwarai. Ya sha fāƙuwa cikin wuta ko ruwa. ¹⁶ Na kuma kawo shi wurin almajiranka, amma ba su iya warkar da shi ba.”

¹⁷ Yesu ya amsa ya ce, “**Ya ku zamani marasa bangaskiya da kuma masu taurinkai, har yaushe zan kasance tare da ku? Har yaushe kuma zan yi hakuri da ku? Kawo mini yaron a nan.**” ¹⁸ Yesu ya tsawata wa aljanin, ya kuwa rabu da yaron, nan take yaron ya warke.

¹⁹ Sa’an nan almajiran suka zo wurin Yesu a boye suka tambaye shi suka ce, “Me ya sa ba mu iya fitar da aljanin ba?”

²⁰ Ya amsa ya ce, “**Saboda kuna da karancin bangaskiya sosai. Gaskiya nake gaya muku, in kuna da bangaskiyar da take kankanuwa kamar kwayar mustad, za ku iya ce wa wannan dutse, ‘Matsa daga nan zuwa can,’ zai kuwa matsa. Babu abin da zai gagare ku.**”*

(Markus 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Da suka taru a Galili, sai ya ce musu, “**Za a bashe Dan Mutum, a hannun mutane.** ²³ **Za su kashe shi, a rana ta uku kuma za a tashe shi.**” Almajiran kuwa suka cika da bakin ciki.

---

* **17:20** Wafansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da kai. 21 Amma irin wannan ba ya fita, sai da addu’a da azumi

Harajin haikali

²⁴ Bayan Yesu da almajiransa suka isa Kafar-nahum, sai masu karɓan harajin rabin shekel suka zo wurin Bitrus suka ce, “Malaminku ba ya biyan harajin haikali ne†?”

²⁵ Ya amsa ya ce “I, yana biya.”

Da Bitrus ya shiga gida, Yesu ne ya fara magana. Ya ce masa, “Me ka gani, Siman? Daga wurin wane ne sarakunan duniya suke karɓar kuɗin shiga da kuma haraji, daga wurin ‘ya’yansu ne ko kuwa daga wurin waɗansu?”

²⁶ Bitrus ya amsa ya ce, “Daga wurin waɗansu.”

Yesu ya ce masa, “Wato, an ɗauke wa ‘ya’yan ke nan. ²⁷ Amma don kada mu ɓata musu rai, ka je tafki ka jefa kugiyarka. Ka ɗauki kifin da ka fara kama; ka buɗe bakinsa, za ka sami shekel guda. Ka kawo ka ba su, harajina da naka ke nan.”

18

Mafi girma a mulkin sama

(Markus 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ A lokacin nan sai almajirai suka zo wurin Yesu suka yi tambaya suka ce, “Wane ne mafi girma a mulkin sama?”

² Sai ya kira karamin yaro ya sa shi yã tsaya a tsakiyarsu. ³ Sai ya ce, “Gaskiya nake gaya muku, in ba kun canja kuka zama kamar kananan yara ba, labudda, ba za ku shiga mulkin sama ba. ⁴ Saboda haka, duk wanda ya kaskantar da kansa kamar wannan yaro, shi ne mafi girma

† 17:24 da Girik darik biyu

a mulkin sama. ⁵ Duk kuma wanda ya karɓi karamin yaro kamar wannan a cikin sunana ya karɓe ni ne.

(Markus 9.42-48; Luka 17.1,2)

⁶ “Amma duk wanda ya sa ɗaya daga cikin kananan nan da suka gaskata da ni ya yi zunubi, zai fiye masa a rataya babban dutsen nika a wuyarsa, a kuma nutsar da shi a zurfin teku.

⁷ Kaiton duniya saboda abubuwan da suke sa mutane su yi zunubi! Dole irin waɗannan abubuwa su zo, sai dai kaiton mutumin da ya zama sanadin kawo su! ⁸ In hannunka ko kafarka yana sa ka zunubi, yanke shi ka yar. Zai fiye maka ka shiga rai da hannu ko kafa ɗaya da hannuwa biyu ko kafafu biyu da a jefar da kai cikin madawwamiyar wuta da hannuwa biyu ko kafafu biyu. ⁹ In kuma idonka yana sa ka zunubi, kwakule shi ka yar. Zai fiye maka ka shiga rai da ido ɗaya, da ka shiga jahannama ta wuta da idanunka biyu.

Misalin batacciyar tunkiya

(Luka 15.3-7)

¹⁰ “Ku lura, kada ku rena ɗaya daga cikin waɗannan kanana. Gama ina faɗa muku mala'ikunsu a sama kullum suna duban fuskar Ubana da yake cikin sama.*

¹² “Me kuka gani? In wani yana da tumaki ɗari, sai ɗaya daga cikinsu ta ɓace, ba sai yā bar tasa'in da taran a kan tuddai yā je neman guda ɗayan da ta ɓace ba? ¹³ In kuwa ya same ta, ina

---

* **18:10** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da sama.

¹¹ Dan Mutum ya zo ne domin yā ceci abin da ya ɓata

gaya muku gaskiya, zai yi murna saboda d'ayan fiye da tasa'in da taran da ba su face ba. ¹⁴ Haka ma Ubanku da yake cikin sama ba ya so ko d'aya daga cikin kananan nan ya face.

Dan'uwa da ya yi maka laifi
(Luka 17.3)

¹⁵ "In dan'uwanka ya yi maka laifi, ka je ka nuna masa laifinsa, tsakaninku biyu kadai. In ya saurare ka, ka maido da dan'uwanka ke nan. ¹⁶ Amma in bai saurare ka ba, ka je tare da mutum d'aya ko biyu, domin 'a tabbatar da kowace magana a bakin shaidu biyu ko uku.'[†]
¹⁷ In kuwa ya ki ya saurare su, sai ka gaya wa ikkilisiya; in kuma ya ki ya saurari ikkilisiya ma, ka yi da shi kamar marar sanin Allah ko mai karbar haraji.

¹⁸ "Gaskiya nake gaya muku, duk abin da kuka daure a duniya, za a daure a sama, duk kuma abin da kuka kunce a duniya, za a kunce shi a sama.

¹⁹ "Har wa yau, ina gaya muku cewa in mutum biyu a cikinku a duniya suka yarda su roki wani abu, Ubana da yake cikin sama zai yi muku.
²⁰ Gama inda mutum biyu ko uku suka taru cikin sunana, a can ma ina tare da su."

Misalin bawa marar tausayi

²¹ Sai Bitrus ya zo wurin Yesu ya yi masa tambaya ya ce, "Ubangiji, sau nawa zan yafe wa dan'uwana sa'ad da ya yi mini zunubi? Har sau bakwai?"

[†] **18:16** M Sh 19.15

²² Yesu amsa ya ce, “Ina gaya maka, ba sau bakwai ba, amma sau saba’in da bakwai.‡

²³ “Saboda haka, mulkin sama yana kama da wani sarki wanda ya so yā yi kididdigar dukiyarsa da take a hannun bayinsa. ²⁴ Da ya fara kididdigar, sai aka kawo masa wani wanda yake bin bashin talenti dubu goma. ²⁵ Da yake bai iya biya ba, sai maigida ya umarta a sayar da shi da matarsa da yaransa da kuma duk abin da yake da shi, a biya bashin.

²⁶ “Bawan ya durkusa a gabansa. Ya yi roko ya ce, ‘Ka yi mini hakuri, zan biya ka kaf.’ ²⁷ Maigidan bawan ya ji tausayinsa, ya yafe masa bashin, ya kuma sake shi.

²⁸ “Amma da wannan bawa ya fita, sai ya gamu da wani abokin bautarsa wanda yake binsa bashin dinari dari. Sai ya cafke shi, ya shake shi a wuya yana cewa, ‘Biya ni abin da nake binka!’

²⁹ “Wannan abokin bautarsa ya durkusa ya roke shi, ‘Ka yi mini hakuri, zan biya ka.’

³⁰ “Amma ya ki. A maimako, sai ya je ya sa aka jefa shi a kurkuku, har yā biya bashin. ³¹ Sa’ad da sauran bayin suka ga abin da ya faru, abin ya bata musu rai kwarai, sai suka tafi suka fadfa wa maigidansu dukan abin da ya faru.

³² “Sai maigidan ya kira wannan bawa. Ya ce, ‘Kai mugun bawa, na yafe duk bashin da nake binka domin ka roke ni. ³³ Ashe, bai kamata kai ma ka ji tausayin abokin bautarka yadda na yi maka ba?’ ³⁴ Cikin fushi, maigidan ya mika shi

---

‡ **18:22** Ko kuwa saba’in sau bakwai

ga ma'aikatan kurkuku su gwada masa azaba, har yā biya dukan bashin da ake binsa.

³⁵ “Haka Ubana da yake cikin sama zai yi da kowannenku, in ba ku yafe wa 'yan'uwanku daga zuciyarku ba.”

19

Kashen aure
(Markus 10.1-12)

¹ Sa'ad da Yesu ya gama faɗin waɗannan abubuwa, sai ya bar Galili, ya tafi yankin Yahudiya a ɗaya gefen Urdun. ² Taron mutane mai yawa suka bi shi, ya kuwa warkar da su a can.

³ Waɗansu Farisiyawa suka zo wurinsa don su gwada shi. Suka yi tambaya suka ce, “Daidai ne mutum yā saki matarsa saboda wani dalili da kuma a kan kowane dalili?”

⁴ Ya amsa ya ce, “Ba ku taɓa karantawa ba ne cewa, a farkon halitta, Mahallicci ‘ya yi su namiji da ta mace,* ⁵ ya kuma ce, ‘Saboda wannan dalili, namiji zai bar mahaifinsa da mahaifiyarsa yā manne wa matarsa, biyun kuwa su zama jiki guda’?† ⁶ Ta haka, ba sa kara zama biyu, sai dai ɗaya. Saboda haka abin da Allah ya haɗa fa, kada mutum yā raba.”

⁷ Suka yi tambaya, suka ce, “To, me ya sa Musa ya umarta cewa mutum yā ba wa matarsa takardar saki, yā kuma kore ta?”

⁸ Yesu ya amsa ya ce, “Musa ya ba ku izini ku saki matanku saboda taurin zuciyarku ne.

---

* **19:4** Far 1.27 † **19:5** Far 2.24

Amma ba haka yake ba daga farko. ⁹ Ina faɗa muku cewa duk wanda ya saki matarsa, sai dai a kan rashin aminci a cikin aure, ya kuwa auri wata, ya yi zina ke nan.”

¹⁰ Almajiran suka ce masa, “In haka yake tsakanin miji da mata, ashe, ya ma fi kyau kada a yi aure.”

¹¹ Yesu ya ce, “Ba kowa ba ne zai yarda da wannan magana, sai dai waɗanda aka yarda musu. ¹² Gama waɗansu bābānni ne domin haka aka haife su; waɗansu kuwa mutane ne suka mai da su haka; waɗansu kuma sun fi aure ne saboda mulkin sama. Duk mai iya ɗaukar wannan yā ɗauka.”

Yesu da kananan yara

(Markus 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Sa’an nan aka kawo yara kanana wurin Yesu don yā ɗibiya musu hannuwansa, yā kuma yi musu addu’a. Amma almajirai suka tsawata wa waɗanda suka kawo su.

¹⁴ Yesu ya ce, “**Ku bar yara kanana su zo wurina, kada ku hana su, gama mulkin sama na irin waɗannan ne.**” ¹⁵ Sa’ad da ya ɗibiya musu hannuwansa, sai ya tafi abinsa.

Saurayi mai arziki

(Markus 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ To, fa, sai ga wani ya zo wurin Yesu ya tambaye shi ya ce, “Malam, wane abu mai kyau ne ya zama mini dole in yi don in sami rai madawwami?”

¹⁷ Yesu ya amsa ya ce, “**Don me kake tambayata game da abin da yake mai kyau? Akwai Mai**

kyau Daya kafai. In kana so ka sami rai madawwami, ka kiyaye dokokin nan.”

¹⁸ Mutumin ya yi tambaya ya ce, “Wadanne?”

Yesu ya amsa ya ce, “Kada ka yi kisankai, kada ka yi zina, kada ka yi sata, kada ka yi shaidar karya, ¹⁹ ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka, †ka kuma ‘kaunaci makwabcinka kamar kanka.’ §”

²⁰ Saurayin ya ce, “Duk wadannan na kiyaye. Me kuma ya rage mini?”

²¹ Yesu ya amsa ya ce, “In kana so ka zama cikakke, ka je, ka sayar da dukan dukiyarka ka kuma ba matalauta, za ka kuwa sami dukiya a sama. Sa’an nan ka zo, ka bi ni.”

²² Da saurayin ya ji haka, sai ya tafi rai a face, don yana da arziki sosai.

²³ Sa’an nan Yesu ya ce wa almajiransa, “Gaskiya nake gaya muku, yana da wuya mai arziki yā shiga mulkin sama. ²⁴ Har wa yau ina gaya muku, zai fi sauki rakumi yā shiga ta kafar allura, da mai arziki yā shiga mulkin Allah.”

²⁵ Sa’ad da almajiran suka ji wannan, sai suka yi mamaki kwarai. Suka yi tambaya suka ce, “To, wa zai sami ceto ke nan?”

²⁶ Yesu ya kalle su ya ce, “Ga mutum kam, wannan ba ya yiwuwa, amma ga Allah kuwa, dukan abubuwa masu yiwuwa ne.”

²⁷ Sai Bitrus ya amsa masa, “Ga shi mun bar kome don mu bi ka! Me za mu samu ke nan?”

²⁸ Yesu ya ce musu, “Gaskiya nake gaya muku, a lokacin sabunta dukan kome, sa’ad da Dan

---

† 19:19 Fit 20.12-16; M Sh 5.16-20 § 19:19 Fir 19.18

Mutum ya zauna a kan kursiyinsa mai daraja, ku da kuka bi ni, ku ma za ku zauna a kan kursiyoyi goma sha biyu, kuna yi wa kabilu goma sha biyu na Isra'ila shari'a. ²⁹ Duk kuma wanda ya bar gidaje ko 'yan'uwa maza ko 'yan'uwa mata ko mahaifi ko mahaifiya ko yara ko gonaki, saboda ni, zai sami abin da ya fi haka ribi dari, yā kuma gāji rai madawwami. ³⁰ Amma da yawa da suke na farko, za su zama na karshe, da yawa kuma da suke na karshe, za su zama na farko.

20

Misalin ma'aikata a gonar inabi

¹ "Mulkin sama yana kama da wani mai gona, wanda ya fita da sassafe don yā yi hayar mutane su yi aiki a gonar inabinsa. ² Ya yarda yā biya su dinari guda a yini, sai ya tura su gonar inabinsa.

³ "Wajen sa'a ta uku, ya fita sai ya ga wadansu suna tsattsaye a bakin kasuwa ba sa kome. ⁴ Ya ce musu, 'Ku ma ku tafi gonar inabina ku yi aiki, zan kuwa biya ku abin da ya dace.' ⁵ Saboda haka suka tafi.

"Ya sāke fita a sa'a ta shida da kuma sa'a ta tara, ya sāke yin haka. ⁶ Wajen sa'a ta goma sha dāya, ya sāke fita, ya tarar da wadansu har yanzu suna tsattsaye. Ya tambaye su, 'Don me kuke yini tsattsaye a nan ba kwa kome?'

⁷ "Suka amsa, 'Don ba wanda ya dauke mu aiki.'

"Ya ce musu, 'Ku ma ku je ku yi aiki a gonar inabina.'

⁸ "Sa'ad da yamma ta yi, sai mai gonar inabin ya ce wa wakilinsa, 'Kira ma'aikatan, ka biya su

hakkin aikinsu, fara daga waƙanda aka ɗauke su a ƙarshe har zuwa na farko.’

⁹ “Ma’aikatan da ka ɗauka wajen sa’a ta goma sha ɗaya suka zo, kowannensu kuwa ya karɓi dinari guda. ¹⁰ Saboda haka da waƙanda aka ɗauka da fari suka zo, sun zaci za su sami fiye da haka. Amma kowannensu ma ya karɓi dinari guda. ¹¹ Sa’ad da suka karɓa, sai suka fara yin gunaguni a kan mai gonar. ¹² Suna cewa, ‘Waƙannan mutanen da aka ɗauka a ƙarshe sun yi aikin sa’a ɗaya ne kawai, ka kuma mai da su daidai da mu da muka yini muna faman aiki, muka kuma sha zafin rana.’

¹³ “Amma ya amsa wa ɗayansu ya ce, ‘Aboki, ban cuce ka ba. Ba ka yarda ka yi aiki a kan dinari guda ba? ¹⁴ Ka karɓi hakinka ka tafi. Ni na ga damar ba waƙannan na ƙarshe daidai da yadda na ba ka. ¹⁵ Ba ni da ikon yin abin da na ga dama da kuɗina ne? Ko kana kishi saboda ni mai kyauta ne?’

¹⁶ “Saboda haka fa, na ƙarshe za su zama na farko, na farko kuma su zama na ƙarshe.”

*Yesu ya sãke yin zancen mutuwarƙa
(Markus 10.32-34; Luka 18.31-34)*

¹⁷ To, da Yesu yana haurawa zuwa Urushalima, sai ya ja almajiran nan goma sha biyu gefe, ya ce musu, ¹⁸ “Za mu haura zuwa Urushalima, za a kuma bashe Dan Mutum ga manyan firistoci da malaman dokoki. Za su yi masa hukuncin kisa ¹⁹ za su kuma bashe shi ga Al’ummai su yi masa ba’a, su yi masa bulala, su kuma gicciye shi. A rana ta uku kuma a tashe shi!”

Rokon mahaifya
(Markus 10.35-45)

²⁰ Sai mahaifiyar 'ya'yan Zebedin nan ta zo wurin Yesu tare da 'ya'yanta, da ta durkusa a kasa, sai ta roke shi yā yi mata wani abu.

²¹ Ya yi tambaya ya ce, “Mene ne kike so?”

Ta ce, “Ka sa daga cikin 'ya'yan nan nawa biyu, ɗaya yā zauna a damarka, ɗaya kuma a hagunka, a mulkinka.”

²² Yesu ya ce musu, “Ba ku san abin da kuke roko ba. Za ku iya sha daga kwaf da zan sha?”

Suka amsa, “Za mu iya.”

²³ Yesu ya ce musu, “Tabbatacce za ku sha daga kwaf na, sai dai zama a damana, ko haguna, ba ni nake da izinin bayarwa ba. Waɗannan wurare na waɗanda Ubana ya shirya wa ne.”

²⁴ Da goman suka ji haka, sai suka yi fushi da 'yan'uwan nan biyu. ²⁵ Yesu ya kira su wuri ɗaya ya ce, “Kun san cewa masu mulkin Al'ummai sukan nuna musu iko, hakimansu kuma sukan gasa musu iko. ²⁶ Ba haka zai kasance da ku ba. Maimakon haka, duk mai son zama babba a cikinku, dole yā zama bawanku, ²⁷ kuma duk mai son zama shugaba, dole yā zama bawanku, ²⁸ kamar yadda Dan Mutum bai zo don a bauta masa ba, sai dai don yā yi bauta, yā kuma ba da ransa fansa saboda mutane da yawa.”

Makafi biyu sun sami ganin gari
(Markus 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Sa'ad da Yesu da almajiransa suke barin Yeriko, sai wani babban taro ya bi shi. ³⁰ Makafi biyu kuwa suna zaune a bakin hanya, da suka ji

cewa Yesu yana wucewa, sai suka daga murya suka ce, “Ubangiji, Dan Dawuda, ka ji tausayinmu!”

³¹ Mutane suka tsawata musu, suka ce musu su yi shiru. Sai suka kara daga murya suna cewa, “Ubangiji, Dan Dawuda, ka ji tausayinmu!”

³² Yesu ya tsaya ya kira su. Ya tambaye su, “**Me kuke so in yi muku?**”

³³ Suka amsa suka ce, “Ubangiji, muna so mu sami ganin gari.”

³⁴ Sai Yesu ya ji tausayinsu, ya taba idanunsu. Nan da nan kuwa suka sami ganin gari, suka kuma bi shi.

21

Shigar mai nasara

(*Markus 11.1-11; Luka 19.28-38; Yohanna 12.12-19*)

¹ Da suka yi kusa da Urushalima suka kuma kai Betfaji da yake kan Dutsen Zaitun, sai Yesu ya aiki almajirai biyu, ² yana ce musu, “**Ku je kauyen da yake gabanku, nan take za ku ga wata jaka a daure tare da danta kusa da ita, a can. Ku kunce su ku kawo mini.**” ³ In wani ya yi muku wata magana, ku ce masa Ubangiji yana bukatarsu, zai kuwa mai da su nan da nan.”

⁴ Wannan ya faru ne don a cika abin da aka fafa ta bakin annabin cewa,

⁵ “Ku ce wa Diyar Sihiyona,

‘Dubu, sarkinki yana zuwa gare ki,
mai tawali’u yana a kan jaki,
a kan aholaki, dan jaki.’ ”*

---

* 21:5 Zak 9.9

6 Almajiran suka tafi suka yi kamar yadda Yesu ya umarce su. 7 Suka kawo jakar da danta, suka shimfida mayafansu a kansu, Yesu kuma ya zauna a kansu. 8 Wani babban taron mutane suka shimfida mayafansu a kan hanya, yayinda waƙansu suka sassari rassan itatuwa suka shisshimfida a kan hanya. 9 Taron mutanen da suke gabansa da kuma waƙanda suke binsa a baya suka yi ihu suna cewa, “Hosanna† ga Dan Dawuda!”

“Mai albarka ne wanda yake zuwa cikin sunan Ubangiji!”‡

“Hosanna a cikin sama!”

10 Sa’ad da Yesu ya shiga Urushalima, dukan birnin ya rufe, ana ta tambaya, “Wane ne wannan?”

11 Taron mutane suka amsa, “Wannan shi ne Yesu, annabin nan daga Nazaret a Galili.”

Yesu a haikali
(Markus 11.15-19; Luka 19.45-48; Yohanna 2.13-22)

12 Yesu ya shiga filin haikali, ya kuma kori duk masu saya da sayarwa a can. Ya tutture tebur masu canjin kuɗi da kuma kujerun masu sayar da tattabarai. 13 Ya ce musu, “**A rubuce yake, ‘Za a ce da gidana, gidan addu’a,’** §amma kuna mai da shi ‘kogon ’yan fashi.’”*

---

† 21:9 Wani faɗi na Ibraniyanci mai ma’anar “Ceto!” Wanda ya kasance wani salon yabo; haka kuma a aya 15 ‡ 21:9 Zab 118.26 § 21:13 Ish 56.7 * 21:13 Irm 7.11

¹⁴ Makafi da guragu suka zo wurinsa a haikali, ya kuwa warkar da su. ¹⁵ Amma da manyan firistoci da malaman dokoki suka ga abubuwan banmamakin da ya yi, yara kuma suna ihu a filin haikali suna cewa, "Hosanna ga Dan Dawuda," sai fushi ya kama su.

¹⁶ Suka tambaye shi suka ce, "Kana jin abin da waɗannan suke faɗa?"

Yesu ya amsa ya ce, "I, ba ku taɓa karanta ba cewa,

"'Daga lebunan yara da jarirai kai, Ubangiji, ka shirya wa kanka yabo?'"†

¹⁷ Sai ya bar su, ya fita daga birnin ya tafi Betani, inda ya kwana.

*Itacen ɓaure ya yankwane
(Markus 11.12-14,20-24)*

¹⁸ Kashegari da sassafe, yayinda yake kan hanyarsa ta komawa cikin birni, sai ya ji yunwa.

¹⁹ Ganin itacen ɓaure kusa da hanya, sai ya je wajensa amma bai sami kome a kansa ba sai ganye. Sai ya ce masa, "Kada ka kara yin 'ya'ya!" Nan da nan itacen ya yankwane.

²⁰ Sa'ad da almajiran suka ga haka, sai suka yi mamaki suna tambaya, "Yaya itacen ɓauren ya yankwane nan da nan haka?"

²¹ Yesu ya amsa ya ce, "Gaskiya nake gaya muku, in kuna da bangaskiya, ba kuwa da wata shakka ba, ba kawai za ku iya yin abin da aka yi wa itacen ɓauren nan ba, amma za ku ma iya ce wa dutsen nan, 'Je ka, ka jefa kanka cikin teku,'

---

† 21:16 Zab 8.2

sai yā faru. ²² In kun gaskata, za ku karbi duk abin da kuka roka a cikin addu'a."

An tuhumi ikon Yesu

²³ Sai Yesu ya shiga filin haikali, yayinda yake koyarwa, sai manyan firistoci da dattawan mutane suka zo wurinsa suka yi tambaya, "Da wane iko kake yin waɗannan abubuwa? Kuma wa ya ba ka wannan iko?"

²⁴ Yesu ya amsa ya ce, "Ni ma zan yi muku tambaya guda. In kuka ba ni amsa, ni ma zan gaya muku ko da wane iko nake yin waɗannan abubuwa. ²⁵ Baftismar Yohanna, daga ina ta fito? Daga sama ce, ko daga mutane?"

Sai suka tattauna a junansu suka ce, "In muka ce, 'Daga sama,' zai ce, 'To, me ya sa ba mu gaskata shi ba?' ²⁶ In kuma muka ce, 'Daga mutane,' muna tsoron mutane, gama duk sun ɗauka Yohanna annabi ne."

²⁷ Saboda haka suka amsa wa Yesu suka ce, "Ba mu sani ba."

Sai ya ce, "Ni ma ba zan gaya muku ko da wane iko nake yin waɗannan abubuwa ba."

Misalin 'ya'ya biyu maza

²⁸ "Me kuka gani? An yi wani mutum wanda yake da 'ya'ya biyu maza. Sai ya je wajen ɗan farin ya ce, 'Dana, yau tafi gonar inabi ka yi aiki.'

²⁹ "Ya amsa ya ce, 'Ba zan tafi ba,' amma daga baya ya sāke tunani, ya tafi.

³⁰ "Sai mahaiɓin ya tafi waje na biyun ya faɗa masa iri magana guda. Sai ya amsa ya ce, 'Zan tafi, ranka yā dafe,' amma bai tafi ba.

31 “Wanne cikin yaran nan biyu ya yi abin da mahaifinsa yake so?”

Suka amsa, “Na farin.”

Yesu ya ce musu, “Gaskiya nake gaya muku, masu karɓar haraji da karuwai suna riga ku shiga mulkin Allah. 32 Gama Yohanna Mai Baftisma ya zo wurinku don yā nuna muku hanyar adalci, ba ku gaskata shi ba, amma masu karɓar haraji da karuwai sun gaskata. Har ma bayan kun ga wannan, ba ku tuba kun gaskata shi ba.”

Misalin 'yan haya

(Markus 12.1-12; Luka 20.9-19)

33 “Ku saurari wani misali. An yi wani mai gona wanda ya yi gonar inabi. Ya kewaye ta da katanga, ya haka wurin matsin inabi a ciki, ya kuma gina hasumiyar gadi. Sa’an nan ya ba wa waɗansu manoma hayar gonar inabin, ya kuma yi tafiya. 34 Da lokacin girbi ya yi kusa, sai ya aiki bayinsa wajen 'yan hayan, su karɓo masa 'ya'yan inabi.

35 “Amma 'yan hayan suka kama bayinsa; suka dūke ɗaya, suka kashe ɗaya, suka kuma jajjeɗi na ukun. 36 Sai ya sāke aiken waɗansu bayi wurinsu, fiye da na dā yawa, amma 'yan hayan suka yi musu kamar yadda suka yi wa na farin. 37 A karshe, sai ya aiki ɗansa a wurinsu. Ya ce, ‘Za su girmama ɗana.’

38 “Amma da 'yan hayan suka hangi ɗan, sai suka ce wa juna, ‘Wannan shi ne magājin. Ku zo, mu kashe shi, mu ci gādonsa.’ 39 Saboda haka

suka kama shi, suka jefar da shi bayan katangar gonar inabin, suka kashe shi.

⁴⁰ “To, idan mai gonar inabin ya zo, me zai yi da ‘yan hayan nan?”

⁴¹ Suka amsa suka ce, “Zai yi wa banzan mutanen nan mugun kisa, yā ba da hayar gonar inabin ga waƙansu ‘yan haya, waƙanda za su ba shi rabonsa na amfanin gona a lokacin girbi.”

⁴² Yesu ya ce musu, “**Ashe, ba ku taɓa karanta a cikin Nassi cewa,**
“Dutsen da magina suka fi shi
ne ya zama dutsen kusurwar gini.

Ubangiji ne ya aikata wannan,
kuma abin mamaki ne a idanunmu’?‡

⁴³ “Saboda haka, ina gaya muku cewa za a karɓe mulkin Allah daga gare ku, a ba wa mutanen da za su ba da amfani. ⁴⁴ Duk wanda ya fāfi a kan dutsen nan, zai kakkarye. Amma duk wanda dutsen nan ya fāfi a kansa, za a murkushe shi.”§

⁴⁵ Da manyan firistoci da Farisiyawa suka ji misalan Yesu, sai suka gane cewa da su yake.

⁴⁶ Suka nemi hanyar kama shi, amma suka ji tsoron taron, don mutane sun dāuka shi annabi ne.

22

Misalin bikin aure
(Luka 14.15-24)

¹ Yesu ya sāke yin musu magana da misalai, yana cewa, ² “**Mulkin sama yana kama da wani**

---

‡ **21:42** Zab 118.22,23   § **21:44** Waƙansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da aya 44.

sarki wanda ya shirya bikin auren d'ansa. ³ Sai ya aiki bayinsa su kira wadanda aka gayyata zuwa bikin, amma wadanda aka ce su zo bikin, suka ki zuwa.

⁴ "Sai ya sake aiken wadansu bayi ya ce, 'Ku ce wa wadanda aka gayyata cewa na shirya abinci. An yanka bijimai da shanun da aka yi kiwo, kome a shirye yake. Ku zo bikin auren mana.'

⁵ "Amma ba su kula ba, suka kama gabansu, d'aya ya tafi gonarsa, d'aya kuma ya tafi kasuwancinsa. ⁶ Sauran suka kama bayinsa suka wulakanta su, suka kuma kashe su. ⁷ Sai sarkin ya yi fushi. Ya aiki mayakansa suka karkashe masu kisanan nan, aka kuma kone birninsu.

⁸ "Sa'an nan ya ce wa bayinsa, 'Bikin aure fa ya shiryu, sai dai mutanen da na gayyata ba su dace ba. ⁹ Ku bi titi-titi ku gayyato duk wadanda kuka gani, su zo bikin.' ¹⁰ Saboda haka bayin suka bi titi-titi, suka tattaro duk mutanen da suka samu, masu kirki da marasa kirki, zauren bikin ya cika makil da baki.

¹¹ "Amma da sarkin ya shigo don ya ga bakin, sai ya ga wani can da ba ya sanye da kayan auren. ¹² Ya yi tambaya ya ce, 'Aboki, yaya ka shigo nan ba tare da rigar aure ba?' Mutumin ya rasa ta cewa.

¹³ "Sai sarkin ya ce wa fadawa, 'Ku daure shi hannu da kafa, ku jefar da shi waje, cikin duhu, inda za a yi kuka da cizon hakora.'

¹⁴ "Gama kirayayu da yawa, amma zaɓaɓɓu kaɗan ne zaɓaɓɓu."

Biyar haraji ga Kaisar
(Markus 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ Sai Farisiyawa suka yi waje, suka kulla yadda za su yi masa tarko cikin maganarsa.

¹⁶ Suka aiki almajiransu tare da mutanen Hiridus wurinsa. Suka ce, “Malam, mun san kai mutum ne mai mutunci, kuma kana koyar da maganar Allah bisa gaskiya. Mutane ba sa daukan hankalinka, domin ba ka kula ko su wane ne ba.

¹⁷ To, ka gaya mana, a ra’ayinka? Ya dace a biya Kaisar haraji ko a’a?”

¹⁸ Amma Yesu da yake ya san mugun nufinsu, sai ya ce, “**Ku munafukai, don me kuke kofarin sa mini tarko?** ¹⁹ **Ku nuna mini kuɗin da ake biyan haraji da shi.**” Sai suka kawo masa dinari, ²⁰ sai ya tambaye su ya ce, “**Hoton wane ne wannan? Kuma rubutun wane ne?**”

²¹ Suka amsa, “Na Kaisar ne.”

Sai ya ce musu, “**Ku ba wa Kaisar abin da yake na Kaisar, ku kuma ba wa Allah abin da yake na Allah.**”

²² Da suka ji haka, sai suka yi mamaki. Saboda haka suka kyale shi, suka yi tafiyarsu.

Aure a tashin matattu

(Markus 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ A ranan nan Sadukiyawa, waɗanda suke cewa babu tashin matattu, suka zo wurinsa da tambaya. ²⁴ Suka ce “Malam, Musa ya faɗa mana cewa in mutum ya mutu ba shi da ‘ya’ya, dole ɗan’uwansa yã auri gwauruwar yã kuma haifar wa ɗan’uwan ‘ya’ya. ²⁵ A cikinmu an yi ‘yan’uwa guda bakwai. Na fari ya yi aure, ya mutu, da yake bai sami ‘ya’ya ba, sai ya bar matarsa wa ɗan’uwansa. ²⁶ Haka ya faru da ɗan’uwa na biyu da na uku, har zuwa na bakwai.

27 A karshe, macen ta mutu. 28 To, a tashin matattu, matar wa a cikinsu bakwai ɗin nan za ta zama, da yake dukansu sun aure ta?”

29 Yesu ya amsa ya ce, “Kun bata, domin ba ku san Nassi ko ikon Allah ba. 30 Ai, a tashin matattu, mutane ba za su yi aure ko su ba da aure ba; za su zama kamar mala'iku a sama. 31 Amma game da tashi daga matattu na waƙanda suka mutu ba ku karanta abin da Allah ya ce muku ba ne, 32 ‘Ni ne Allah na Ibrahim, Allah na Ishaku da kuma Allah na Yakub’*? Ai, shi ba Allah na matattu ba ne, shi Allah na masu rai ne.”

33 Da taro suka ji haka, sai suka yi mamakin koyarwarsa.

Doka mafi girma

(Markus 12.28-34; Luka 10.25-28)

34 Da jin Yesu ya kure Sadukiyawa, sai Farisiyawa suka tattaru. 35 Daya daga cikinsu, wani masanin Doka, ya gwada shi da wannan tambaya. 36 “Malam, wace doka ce mafi girma a cikin dokoki?”

37 Yesu ya amsa ya ce, “‘Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciyarka da dukan ranka da kuma dukan hankalinka.’† 38 Wannan, ita ce doka ta fari da kuma mafi girma. 39 Ta biye kuma kamar ta farkon take. ‘Ka kaunaci maƙwabcinka kamar kanka.’‡ 40 Dukan Doka da Annabawa suna rataya ne a kan waƙannan dokoki biyu.”

---

* 22:32 Fit 3.6 † 22:37 M Sh 6.5 ‡ 22:39 Fir 19.18

Kiristi, dan wane ne?
(Markus 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ Yayinda Farisiyawa suke a tattare wuri daya, sai Yesu ya tambaye su, ⁴² “Me kuke tsammani game da Kiristi? Dan wane ne shi?”

Suka amsa suka ce, “Dan Dawuda.”

⁴³ Ya ce musu, “To, ta yaya Dawuda ya yi magana ta wurin Ruhu Mai Tsarki, ya kira shi ‘Ubangiji’? Gama ya ce,

⁴⁴ “ ‘Ubangiji ya ce wa Ubangijina,
“Zauna a hannun damana,
sai na sa abokan gābanka

su zama matashin sawunka.” §

⁴⁵ To, in Dawuda ya kira shi ‘Ubangiji,’ yaya zai zama dānsa?” ⁴⁶ Ba wanda ya iya tanka masa, daga wannan rana kuwa ba wanda ya sāke yin karambanin yin masa wata tambaya.

23

La’anu bakwai
(Markus 12.38-40; Luka 11.37-52; 20.45-47)

¹ Sa’an nan Yesu ya ce wa taron mutane da kuma almajiransa, ² “Malaman dokoki da Farisiyawa suke zama a kujerar Musa. ³ Saboda haka dole ku yi musu biyayya, ku kuma yi duk abin da suka faɗa muku. Sai dai kada ku yi abin da suke yi, gama ba sa yin abin da suke wa’azi. ⁴ Sukan dāura kaya masu nauyi, su sa wa mutane a kafafa. Amma su kansu, ba sa ko sa yatsa su taimaka.

---

§ 22:44 Zab 110.1

⁵ “Kome suke yi, suna yi ne don mutane su gani. Sukan yi layunsu* fantam-fantam bakin rigunarsu kuma sukan kai har kasa; ⁶ suna son wurin zaman manya a wurin biki, da kuma wuraren zama gaba-gaba a majami’u; ⁷ suna so a yi ta gaisuwersu a kasuwa, ana kuma riƙa ce musu, ‘Rabbi.’

⁸ “Ammā kada a kira ku ‘Rabbi,’ gama kuna da Maigida ɗaya ne, ku duka kuwa, ‘yan’uwa ne. ⁹ Kada kuma ku kira wani a duniya ‘uba,’ gama kuna da Uba ɗaya ne, yana kuwa a sama. ¹⁰ Ba kuwa za a kira ku ‘malam’ ba, gama kuna da Malami ɗaya ne, Kiristi. ¹¹ Mafi girma a cikinku, zai zama bawanku. ¹² Gama duk wanda ya ɗaukaka kansa, za a kaskantar da shi, duk kuma wanda ya kaskantar da kansa, za a ɗaukaka shi.

¹³ “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, ku munafukai! Kun rufe kofar mulkin sama a gaban mutane. Ku kanku ba ku shiga ba, ba kuwa bar waɗanda suke kofarin shiga su shiga ba.†

¹⁵ “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan yi tafiye-tafiye zuwa ƙasashe, ku ketare teku don ku sami mai tuba ɗaya, sa’ad da ya tuba kuwa, sai ku mai da shi ɗan wuta fiye da ku, har sau biyu.

---

* **23:5** Wato, akwatuna kunshe da ayoyin Maganar Allah, daure a goshinsu da kuma a hannuwansu † **23:13** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da zuwa. ¹⁴ Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, ku munafukai! Kukan ci kayan gidan matan da mazansu suka mutu, kukan yi doguwar addu’a don baɗ da sawu. Saboda haka za a yi muku hukunci mafi tsanani.

16 “Kaitonku, makafi jagora! Kukan ce, ‘In wani ya rantse da haikali, ba damuwa; amma in ya rantse da zinariyar haikali, sai rantsuwar ta kama shi.’ 17 Wawaye makafi! Wanne ya fi girma, zinariyar, ko haikalin da yake tsarkake zinariyar? 18 Kukan kuma ce, ‘In wani ya rantse da bagade, ba damuwa; amma in ya rantse da bayarwar da take bisansa, sai rantsuwar ta kama shi.’ 19 Makafi kawai! Wanne ya fi girma, bayarwar, ko kuwa bagaden da yake tsarkake bayarwar? 20 Saboda haka, duk wanda ya rantse da bagade, ya rantse ne da bagaden tare da abin da yake bisansa. 21 Kuma duk wanda ya rantse da haikali, ya rantse ne da shi da kuma wanda yake zaune a cikinsa. 22 Duk kuma wanda ya rantse da sama, ya rantse ne da kursiyin Allah da kuma wanda yake zaune a kansa.

23 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan ba da kashi daya bisa goma na kayan yajinku, na’ana’a, anise, da lafsur. Amma kun kyale abubuwan da suka fi girma na dokoki, adalci, jinkai da aminci. Wadannan ne ya kamata da kun kiyaye ba tare da kun kyale sauran ba. 24 Makafi jagora! Kukan tace kwaro dan mitsil amma sai ku haɗiye rakumi.

25 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan wanke bayan kwaf da kwano, amma a ciki, cike suke da zalunci da sonkai. 26 Kai makaho Bafarisiye! Ka fara wanke cikin kwaf da kwano, sa’an nan bayan ma zai zama da tsabta.

27 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kuna kama da kaburburan da

aka shafa musu farin fenti, waƙanda suna da kyan gani a waje, amma a ciki, cike suke da kasusuwan matattu da kuma kowane irin abu mai kazanta. ²⁸ Haka ku ma, a waje, a idon mutane, ku masu adalci ne, amma a ciki, cike kuke da munafunci da mugunta.

²⁹ “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan gina kaburbura don annabawa, ku kuma yi wa kaburban mutane masu adalci ado. ³⁰ Kuna cewa, ‘Da mun kasance a zamanin kakanninmu, ai, da ba mu haƙa hannu da su muka karkashe annabawa ba.’ ³¹ Ta haka kuna ba da shaida a kanku cewa ku zuriyar waƙanda suka karkashe annabawa ne. ³² To, sai ku ci gaba ku cikasa ayyukan da kakanninku suka fara!

³³ “Ku macizai! ‘Ya’yan macizai! Ta yaya za ku tsere wa hukuncin jahannama ta wuta? ³⁴ Saboda haka ina aika muku da annabawa, da masu hikima da malamai. Waƙansunsu za ku kashe ku kuma gicciye; waƙansu kuma za ku yi musu bulala a majami’unku kuna kuma binsu gari-gari. ³⁵ Ta haka alhakin jinin masu adalcin da aka zubar a duniya, tun daga jinin Habila mai adalci, zuwa jinin Zakariya ɗan Berekiya, wanda kuka kashe tsakanin haikali da bagade zai koma kanku. ³⁶ Gaskiya nake gaya muku, duk wannan zai auko wa wannan zamani.

(Luka 13.34,35)

³⁷ “Urushalima, ayya Urushalima, ke da kike kashe annabawa, kike kuma jifan waƙanda aka aiko gare ki, sau da sau na so in tattara ‘ya’yanki wuri ɗaya, yadda kaza takan tattara ‘ya’yanta cikin fikafikanta, amma kuka ki. ³⁸ Ga shi, an bar

muku gidanku a yashe. ³⁹ Gama ina gaya muku, ba za ku sāke ganina ba sai kun ce, ‘Mai albarka ne wanda yake zuwa cikin sunan Ubangiji.’” †

24

Alamun karshen zamani
(Markus 13.1,2; Luka 21.5,6)

¹ Yesu ya bar haikali ke nan, yana cikin tafiya sai almajiransa suka zo wurinsa don su ja hankalinsa ga gine-ginen haikali. ² Sai Yesu ya ce, “Kun ga duk waɗannan abubuwa? Gaskiya nake gaya muku, ba wani dutse a nan da za a bari a kan wani; duk za a rushe.”

(Markus 13.3-13; Luka 21.7-19)

³ Da Yesu yana zaune a Dutsen Zaitun, almajiran suka zo wurinsa a boye. Suka ce, “Gaya mana, yausha ne wannan zai faru, mece ce alamar zuwanka da kuma ta karshen zamani?”

⁴ Yesu ya amsa, “Ku lura fa, kada wani yā rufe ku. ⁵ Gama mutane da yawa za su zo cikin sunana, suna cewa, ‘Ni ne Kiristi,’ za su kuwa rufi mutane da yawa. ⁶ Za ku ji labarin yake-yake da kuma jita-jitarsu, sai dai ku lura kada hankalinku yā tashi. Dole irin waɗannan abubuwa su faru, amma karshen tukuna. ⁷ Al’umma za tā tasar wa al’umma, mulki yā tasar wa mulki. Za a yi yunwa da girgizar kasa a wurare dabam-dabam. ⁸ Dukan waɗannan fa, mafarin azabar nakudar haihuwa ne.

⁹ “Sa’an nan za a bashe ku don a tsananta muku a kuma kashe ku, dukan al’ummai za su

ki ku saboda ni. ¹⁰ A wannan lokaci, da yawa za su juya daga bangaskiya, su ci amana su kuma ki juna, ¹¹ annabawan karya da yawa za su firfito su kuma rufi mutane da yawa. ¹² Saboda karuwar mugunta, kaunar yawanci za ta yi sanyi, ¹³ amma duk wanda ya tsaya da karfi har karshe, zai sami ceto. ¹⁴ Za a kuma yi wa'azin wannan bisharar mulki a cikin dukan duniya, ya zama shaida ga dukan al'ummai, sa'an nan karshen ya zo.

(Markus 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵ "Saboda haka sa'ad da kuka ga 'abin kyama mai kawo hallaka,* wanda annabi Daniyel ya yi magana a kai, yana tsaye a tsattsarkan wuri (mai karatu ya gane), ¹⁶ to, sai wafanda suke cikin Yahudiya, su gudu zuwa cikin duwatsu. ¹⁷ Kada wani da yake a kan rufin gidansa, ya sauko don daukar wani abu a gida. ¹⁸ Kada wani da yake gona kuma ya komo don daukar rigarsa. ¹⁹ Kaiton mata masu ciki da mata masu renon 'ya'ya a wafancan kwanakin! ²⁰ Ku yi addu'a, kada gudunku ya zama a lokacin sanyi ko a ranar Asabbaci. ²¹ Gama a lokacin za a yi wata matsananciyar wahala, wadda ba a taɓa yi ba tun farkon duniya har ya zuwa yanzu ba kuwa za a kara yi ba.

²² "Da ba don an takaita kwanakin nan ba, da babu wani da zai tsira, amma saboda zaɓaɓɓun nan, za a takaita kwanakin. ²³ A lokacin in wani ya ce muku, 'Duba, ga Kiristi nan!' Ko, 'Ga shi can!' Kada ku gaskata. ²⁴ Gama Kiristi

---

* **24:15** Dan 9.27; Dan 11.31; Dan 12.11

masu yawa na karya, da annabawan karya za su firfito, su kuma aikata manyan alamu da ayyukan banmamaki don su rudi har da zabaɓɓu ma in zai yiwu. ²⁵ Ga shi, na faɗa muku tun da wuri.

²⁶ “Saboda haka in wani ya ce muku, ‘Ga shi can a hamada,’ kada ku fita; ko, ‘Ga shi nan a ɗakunan ciki,’ kada ku gaskata. ²⁷ Gama kamar yadda walkiya take wulgawa walai daga gabas zuwa yamma, haka dawowar Dan Mutum zai kasance. ²⁸ Duk inda mushe yake, can ungalai za su taru.

(Markus 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ “Nan da nan bayan tsabar wahalan nan “ ‘sai a duhunta rana, wata kuma ba zai ba da haskensa ba; taurari kuma za su fãffãɗi daga sararin sama, za a kuma girgiza abubuwan sararin sama.’†

³⁰ “A sa’an nan ne alamar dawowar Dan Mutum zai bayyana a sararin sama, dukan al’umman duniya kuwa za su yi kuka. Za su ga Dan Mutum yana zuwa kan gizagizan sararin sama, da iko da kuma ɗaukaka mai girma.

³¹ Zai kuwa aiki mala’ikunsa su busa kaho mai kara sosai, za su kuwa tattaro zaɓaɓɓunsa daga kusurwoyi huɗun nan, daga wannan bangon duniya zuwa wancan.

(Markus 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² “Yanzu fa, sai ku koyi wannan darasi daga itacen ɓaure. Da zarar rassansa suka yi taushi ganyayensa kuma suka toho, kun san damina ta kusa. ³³ Haka kuma, sa’ad da kun ga dukan

† **24:29** Ish 13.10; Ish 34.4

wadannan abubuwa, ku sani ya yi kusan zuwa, yana ma dab da bakin kofa. ³⁴ Gaskiya nake gaya muku, wannan zamani ba zai shuƙe ba sai dukan abubuwan nan sun faru. ³⁵ Sama da kasa za su shuƙe, amma maganata ba za ta taƙa shuƙe ba.

*Rana ko sa'a ba a sani ba
(Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-35)*

³⁶ “Babu wanda ya san wannan rana ko sa'a, ko mala'ikun da suke sama ma, ko Dan, sai dai Uban kadai. ³⁷ Kamar yadda ya faru a zamanin Nuhu, haka zai zama a dawowar Dan Mutum. ³⁸ Gama a kwanaki kafin ruwan tsufana, mutane sun yi ta ci, sun kuma yi ta sha, suna aure, suna kuma aurarwa, har zuwa ranar da Nuhu ya shiga jirgi; ³⁹ ba su kuwa san abin da yake faruwa ba sai da ruwan tsufana ya zo ya share su tas. Haka zai zama a dawowar Dan Mutum. ⁴⁰ Maza biyu za su kasance a gona; za a ɗau ɗaya a bar ɗaya. ⁴¹ Mata biyu za su kasance suna nika; za a ɗau ɗaya a bar ɗaya.

⁴² “Saboda haka sai ku zauna a faɗake, gama ba ku san a wace rana ce Ubangijinku zai zo ba. ⁴³ Ku dai gane wannan, da maigida ya san ko a wane lokaci ne da dare, barawo zai zo, da sai ya zauna a faɗake ya kuma hana a shiga masa gida. ⁴⁴ Saboda haka ku ma, sai ku zauna a faɗake, domin Dan Mutum zai zo a sa'ar da ba ku za ta ba.

(Luka 12.35-48)

⁴⁵ “Wane ne bawan nan mai aminci da kuma mai hikima, wanda maigida ya sa ya lura da bayi a cikin gidansa, ya rika ba su abinci a daidai

lokaci? ⁴⁶ Zai zama wa bawan nan da kyau in maigidan ya dawo ya same shi yana yin haka. ⁴⁷ Gaskiya nake gaya muku, zai sa shi yā lura da dukan dukiyarsa. ⁴⁸ Amma in wannan bawa mugu ne, ya kuma ce a ransa, 'Maigidana ba zai dawo da wuri ba.' ⁴⁹ Sa'an nan yā fara dūkan 'yan'uwansa bayi, yana ci yana kuma sha tare da mashaya. ⁵⁰ Maigidan wannan bawa zai dawo a ranar da bai yi tsammani ba, a sa'ar kuma da bai sani ba. ⁵¹ Maigidan zai farfasa masa jiki da bulala, yā kuma ba shi wuri tare da munafukai, inda za a yi kuka da cizon hakora.

25

Misalin budurwai goma

¹ "A lokacin mulkin sama zai zama kamar budurwai goma waɗanda suka ɗauki fitilunsu suka fita don su taryi ango. ² Biyar daga cikinsu wawaye ne, biyar kuma masu hikima. ³ Wawayen sun ɗauki fitilunsu, sai dai ba su riƙe mai ba. ⁴ Masu hikimar kuwa suka riƙo tulunan mai da fitilunsu. ⁵ Ango ya yi jinkirin zuwa, sai duk suka shiga gyangyadfi har barci ya kwashe su.

⁶ "Can tsakar dare, sai aka ji kira, ana cewa, 'Ga ango nan! Ku fito, ku tarye shi!'

⁷ "Sai dukan budurwan nan suka farka suka kuna fitilunsu. ⁸ Sai wawayen suka ce wa masu hikimar, 'Ku ɗan sassam mana manku; fitilunmu suna mutuwa.'

⁹ "Su kuwa suka amsa, suka ce, 'A'a, watakila ba zai ishe mu da ku ba. Gara ku je wurin masu sayarwa ku sayo.'

¹⁰ “Amma yayinda suke kan tafiya garin sayen mai, sai ango ya iso. Budurwai da suke a shirye, suka shiga wajen bikin auren tare da shi. Aka kuma kulle kofa.

¹¹ “An jima can, sai ga sauran sun iso. Suka ce, ‘Ranka yā dade! Ranka yā dade! Ka buɗe mana kofa!’

¹² “Amma ya amsa ya ce, ‘Gaskiya nake gaya muku, ban san ku ba.’

¹³ “Saboda haka sai ku zauna a faɗake, don ba ku san ranar ko sa’ar ba.

Misalin talenti
(Luka 19.11-27)

¹⁴ “Har wa yau, za a kwatanta shi da mutumin da zai yi tafiya, wanda ya kira bayinsa ya kuma danka musu mallakarsa. ¹⁵ Ga guda, ya ba shi talenti biyar na kuɗi, ga wani talenti biyu, ga wani kuma talenti ɗaya, kowa bisa ga azancinsa. Sa’an nan ya yi tafiyarsa. ¹⁶ Mutumin da ya karɓi talenti biyar, nan da nan ya tafi ya yi kasuwanci da su har ya sami ribar talenti biyar. ¹⁷ Haka ma, wannan mai talenti biyu, shi ma ya yi riba biyu. ¹⁸ Amma mutumin da ya karɓi talenti ɗaya ɗin, ya tafi, ya tona rami, ya boye kuɗin maigidansa.

¹⁹ “Bayan an dade, sai maigidan bayin nan ya dawo, ya kuma daidaita lissafi da su. ²⁰ Mutumin da ya karɓi talenti biyar, ya kawo ƙarin talenti biyar. Ya ce, ‘Maigida, ka danka mini talenti biyar. Ga shi, na yi ribar biyar.’

²¹ “Maigidansa ya amsa ya ce, ‘Madalla, bawan kirki mai aminci! Ka yi aminci a kan abubuwa kaɗan, zan sa ka lura da abubuwa masu yawa. Zo ka yi farin ciki tare da maigidanka!’

22 “Mutumin da yake da talenti biyu, shi ma ya zo ya ce, ‘Maigida, ka danka mini talenti biyu; ga shi, na yi ribar biyu.’

23 “Maigidansa ya amsa ya ce, ‘Madalla, bawan kirki mai aminci! Ka yi aminci a kan abubuwa kadan, zan sa ka lura da abubuwa masu yawa. Zo ka yi farin ciki tare da maigidanka!’

24 “Sa’an nan mutumin da ya karfi talenti ɗaya ya zo. Ya ce, ‘Maigida, na san cewa kai mutum ne mai wuyan sha’ani, kana girbi inda ba ka shuka ba, kana kuma tara inda ba ka yafa iri ba. 25 Saboda haka na ji tsoro, na je na boye talentinka a kasa. Ga abinka.’

26 “Maigidansa ya amsa ya ce, ‘Kai mugun bawa, mai kyuya! Ashe, ka san cewa ina girbi inda ban yi shuka ba, ina kuma tarawa inda ban yafa iri ba? 27 To, in haka ne, ai, da ka sa kudina a banki, don sa’ad da na dawo da na karfi abina da riba.

28 “‘Karfi talentin daga hannunsa ku ba wanda yake da talenti goma. 29 Gama duk mai abu za a kara masa, zai kuma same shi a yawalce. Duk wanda ba shi da shi kuwa, ko ɗan abin da yake da shi ma, sai an karɓe masa. 30 Ku jefar da banzan bawan nan waje, cikin duhu, inda za a yi kuka da cizon hakora.’

Tumaki da awaki

31 “Sa’ad da Dan Mutum ya zo cikin ɗaukakarta, tare da dukan mala’iku, zai zauna a kursiyinsa cikin ɗaukakar sama. 32 Za a tara dukan al’ummai a gabansa, zai kuma raba mutane dabam-dabam yadda makiyayi yakan

ware tumaki daga awaki. ³³ Zai sa tumaki a damansa, awaki kuma a hagunsa.

³⁴ “Sa’an nan Sarki zai ce wa wafanda suke damansa, ‘Ku zo, ku da Ubana ya yi wa albarka; ku karɓi gādonku, mulkin da aka shirya muku tun halittar duniya. ³⁵ Gama da nake jin yunwa, kun ciyar da ni, da nake jin kishirwa, kun ba ni abin sha, da nake bakunci, kun karɓe ni, ³⁶ da nake bukatar tufafi, kun yi mini sutura, da na yi rashin lafiya, kun lura da ni, da nake kurkuku, kun ziyarce ni.’

³⁷ “Sa’an nan masu adalci za su amsa masa, su ce, ‘Ubangiji, yaushe muka gan ka da yunwa muka ciyar da kai, ko da kishirwa muka ba ka abin sha? ³⁸ Yaushe kuma muka gan ka baƙo muka karɓe ka, ko cikin bukatar tufafi muka yi maka sutura? ³⁹ Yaushe kuma muka gan ka cikin rashin lafiya ko a kurkuku muka ziyarce ka?’

⁴⁰ “Sarkin zai amsa ya ce, ‘Gaskiya nake gaya muku, duk abin da kuka yi wa ɗaya daga cikin wafannan ‘yan’uwana mafi kankanta, ni kuka yi wa.’

⁴¹ “Sa’an nan zai ce wa wafanda suke a hagunsa, ‘Ku rabu da ni, la’anannu, zuwa cikin madawwamiyar wutar da aka shirya don Iblis da mala’ikunsa. ⁴² Gama da nake jin yunwa, ba ku ba ni abinci ba, da nake jin kishirwa, ba ku ba ni abin sha ba, ⁴³ da na yi bakunci, ba ku karɓe ni ba, da nake bukatar tufafi, ba ku yi mini sutura ba, da na yi rashin lafiya kuma ina a kurkuku, ba ku lura da ni ba.’

⁴⁴ “Su ma za su amsa, su ce, ‘Ubangiji, yaushe muka gan ka cikin yunwa ko kishirwa ko baƙo

ko cikin bukatar tufafi ko cikin rashin lafiya ko cikin kurkuku, ba mu taimake ka ba?’

⁴⁵ “Zai amsa, yā ce, ‘Gaskiya nake gaya muku, duk abin da ba ku yi wa dāya daga cikin waƙannan mafi kankanta ba, ba ku yi mini ba ke nan.’

⁴⁶ “Sa’an nan za su tafi cikin madawwamiyar hukunci, amma masu adalci kuwa za su shiga rai madawwami.”

26

An kulla shawara gāba da Yesu

(Markus 14.1,2; Luka 22.1,2; Yohanna 11.45-53)

¹ Sa’ad da Yesu ya gama faɗin dukan waƙannan abubuwa, sai ya ce wa almajiransa,

² “Kamar yadda kuka sani, Bikin Ketarewa sauran kwana biyu, za a kuma ba da Dan Mutum don a gicciye shi.”

³ Sai manyan firistoci da dattawan mutane, suka taru a fadan babban firist, mai suna Kayifas, ⁴ suka kulla shawara su kama Yesu da makirci, su kuma kashe shi. ⁵ Suka ce, “Amma ba a lokacin Biki ba, don kada mutane su tā da rikici.”

An shafe Yesu a Betani

(Markus 14.3-9; Yohanna 12.1-8)

⁶ Yayinda Yesu yake a Betani, a gidan wani mutumin da ake kira Siman Kuturu, ⁷ wata mace ta zo wurinsa da wani ɗan tulun alabasta na turaren mai tsada sosai, wanda ta zuba a kansa a lokacin da yake cin abinci.

⁸ Sa'ad da almajiransa suka ga wannan, sai suka yi fushi. Suka ce, "Wannan almubazzaranci fa! ⁹ Wannan turare ai, da an sayar da shi da kudfi mai yawa a ba matalauta kudfin."

¹⁰ Sane da wannan, Yesu ya ce musu, "Me ya sa kuke damun macen nan? Ta yi mini abu mai kyau ne. ¹¹ Matalauta za su kasance tare da ku kullum, amma ni ba zan kasance tare da ku kullum ba. ¹² Sa'ad da ta zuba turaren nan a jikina, ta shirya ni ne don jana'izata. ¹³ Gaskiya nake gaya muku, duk inda aka yi wa'azin bisharan nan a duniya duka, abin da matan nan ta yi, za a rika fadarsa don tunawa da ita."

Yahuda ya yarda yă bashe Yesu

¹⁴ Sai dƙaya daga cikin Sha Biyun nan, wanda ake kira Yahuda Iskariyot, ya je wurin manyan firistoci ¹⁵ ya ce, "Me za ku ba ni, in na bashe shi gare ku?" Sai suka kirga masa kudfi azurfa talatin. ¹⁶ Daga wannan lokaci, Yahuda ya yi ta neman zarafin da zai mika shi.

Abincin yamma na Ubangiji

(Markus 14.12-21; Luka 22.7-13; Yohanna 13.21-30)

¹⁷ A rana ta fari ta Bikin Burodi Marar Yisti, sai almajiran suka zo wurin Yesu suka yi tambaya suka ce, "Ina kake so mu je mu shirya maka wurin da za ka ci Bikin Ketarewa?"

¹⁸ Ya amsa ya ce, "Ku shiga gari wurin wāne, ku ce masa, 'Malam ya ce, lokacina ya yi kusa. Zan ci Bikin Ketarewa tare da almajiraina a gidanka.'" ¹⁹ Saboda haka almajiran suka yi

yadda Yesu ya umarce su, suka kuwa shirya Bikin Ketarewa.

²⁰ Da yamma ta yi, sai Yesu ya zauna don cin abinci tare da Sha Biyun. ²¹ Yayinda suke cin abinci, sai ya ce, “Gaskiya nake gaya muku, *ɗayanku zai bashe ni.*”

²² Suka yi bakin ciki kwarai, suka fara ce masa da ɗaya-ɗaya, “*Gaskiya nake gaya muku, ɗayanku zai bashe ni.*”

²³ Yesu ya amsa ya ce, “*Wanda ya sa hannunsa a kwano tare da ni ne, zai bashe ni.* ²⁴ Dan Mutum zai tafi kamar yadda aka rubuta game da shi. Amma kaiton mutumin da zai bashe Dan Mutum! Da ma ba a haifi mutumin nan ba, da ya fi masa.”

²⁵ Sa’an nan Yahuda, wanda zai bashe shi ya ce, “Tabbatacce ba ni ba ne, ko, Rabbi?”

Yesu ya amsa ya ce, “*I, kai ma ka fada.*”*

(*Markus 14.22-26; Luka 22.14-23; 1 Korintiyawa 11.23-25*)

²⁶ Yayinda suke cikin cin abinci, Yesu ya ɗauki burodi, ya yi godiya ya kuma kakkarya, ya ba wa almajiransa yana cewa, “*Ku karɓa ku ci; wannan jikina ne.*”

²⁷ Sa’an nan ya ɗauki kwaf, ya yi godiya, ya kuma ba su, yana cewa, “*Ku shassha daga cikinsa, dukanku.* ²⁸ Wannan jinina ne na sabon alkawari, wanda aka zubar saboda mutane da yawa, don gafarar zunubai. ²⁹ Ina gaya muku, ba zan kara shan ruwan inabin nan ba har sai ranar da zan sha shi sabo tare da ku a mulkin Ubana.”

---

* **26:25** Ko kuwa “Kai kanka ka fada”

³⁰ Da suka rera waka, sai suka fita, suka tafi Dutsen Zaitun.

Yesu ya yi maganar mūsun da Bitrus zai yi
(Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yohanna 13.36-38)

³¹ Sai Yesu ya ce musu, “A wannan dare, dukanku za ku ja da baya saboda ni, gama a rubece yake cewa,
“Zan bugi makiyayin,
tumakin garken kuwa za su fasu.”†

³² Amma bayan na tashi, zan sha gabanku zuwa Galili.”

³³ Bitrus ya amsa ya ce, “Ko da duka sun ja da baya saboda kai, ba zan taɓa ja da baya ba.”

³⁴ Yesu ya amsa ya ce, “Gaskiya nake gaya maka, a daren nan, kafin zakara yā yi cara, za ka yi mūsun sanina sau uku.”

³⁵ Bitrus ya furta, “Ko da ma zan mutu ne tare da kai, ba zan taɓa yin mūsun saninka ba.” Dukan sauran almajiran ma suka faɗa haka.

Getsemane

(Markus 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ Sa’an nan Yesu ya tafi da almajiransa zuwa wani wurin da ake kira Getsemane, ya ce musu, “Ku zauna nan, in je can in yi addu’a.” ³⁷ Ya ɗauki Bitrus da ‘ya’ya biyun nan na Zebedi tare da shi, sai ya fara bakin ciki, ya kuma damu.

³⁸ Sai ya ce musu, “Raina yana cike da bakin ciki har kamar zan mutu. Ku dakata a nan, ku kuma yi tsaro tare da ni.”

---

† 26:31 Zak 13.7

³⁹ Da ya yi gaba kafan, sai ya fāfi a kasa, ya yi addu'a ya ce, "Ubana, in mai yiwuwa ne, a dfauke mini wannan kwaf. Amma ba nufina ba, sai naka."

⁴⁰ Sa'an nan ya komo wurin almajiransa, ya tarar suna barci. Ya tambayi Bitrus ya ce, "Ashe, ba za ku iya yin tsaro tare da ni ko na sa'a guda ba? ⁴¹ Ku yi tsaro, ku kuma yi addu'a, don kada ku fāfi cikin jarraba. Ruhu yana so, sai dai jiki raunana ne."

⁴² Ya sāke tafiya sau na biyu, ya yi addu'a ya ce, "Ubana, in ba zai yiwu a dfauke wannan kwaf ba sai na sha shi, to, bari a aikata nufinka."

⁴³ Da ya dawo, har yanzu ya tarar suna barci, domin idanunsu sun yi nauyi da barci. ⁴⁴ Saboda haka ya sāke barinsu, ya yi addu'a sau na uku, yana maimaita iri abu guda.

⁴⁵ Sa'an nan ya komo wurin almajiransa, ya ce musu, "Har yanzu kuna barci kuna hutawa ba? Ga shi, sa'a ta yi kusa, an kuma bashe Dan Mutum a hannuwan masu zunubi. ⁴⁶ Ku tashi, mu tafi! Ga mai bashe ni nan yana zuwa!"

An kama Yesu
(Markus 14.43-50; Luka 22.47-53; Yohanna 18.3-12)

⁴⁷ Yayinda yana cikin magana, sai Yahuda, daya daga cikin Sha Biyun nan, ya iso. Tare da shi kuwa ga taro mai yawa rike da takuba da sanduna, manyan firistoci da dattawan mutane ne suka turo su. ⁴⁸ To, mai bashe shi dīn, ya riga ya shirya alama da su, "Wanda na yi masa sumba, shi ne mutumin; ku kama shi." ⁴⁹ Da

zuwansa, sai ya mife zuwa wurin Yesu ya ce, “Gaisuwa, Rabbi!” Sa’an nan ya yi masa sumba.

⁵⁰ Yesu ya amsa ya ce, “Aboki, yi abin da ya kawo ka.”[‡]

Sa’an nan mutanen suka matso, suka kama Yesu suka rike shi. ⁵¹ Ganin haka, sai d’aya daga cikin waƙanda suke tare da Yesu, ya zaro takobinsa ya kai wa bawan babban firist sara, ya fille masa kunne.

⁵² Sai Yesu ya ce, masa, “Mai da takobinka kube, gama duk masu zare takobi, a takobi za su mutu. ⁵³ Kuna tsammani ba zan iya kira Ubana, nan take kuwa yā aiko mini fiye da rundunar mala’iku goma sha biyu ba? ⁵⁴ Amma ta yaya za a cika Nassin da ya ce dole haka yā faru?”

⁵⁵ A wannan lokaci sai Yesu ya ce wa taron, “Ina jagoran wani tawaye ne, da kuka fito da takuba da kuma sanduna domin ku kama ni? Kowace rana ina zama a filin haikali ina koyarwa, ba ku kuwa kama ni ba. ⁵⁶ Amma wannan duka ya faru ne don a cika rubuce-rubucen annabawa.” Sa’an nan dukan almajiran suka yashe shi suka gudu.

A gaban majalisa

(Markus 14.53-65; Luka 22.54,55,63-71; Yohanna 18.13,14,19-24)

⁵⁷ Waƙanda suka kama Yesu kuwa suka kai shi wurin Kayifas, babban firist, inda malaman dokoki da dattawa suka taru. ⁵⁸ Amma Bitrus ya bi daga nesa, har zuwa cikin filin gidan babban firist. Ya shiga, ya zauna tare da masu gadi, don yā ga karshen abin.

[‡] 26:50 Ko kuwa “Aboki, me ya kawo ka?”

⁵⁹ Sai manyan firistoci da 'yan majalisa duka suka yi ta neman shaidar karya a kan Yesu, don su sami dama su kashe shi. ⁶⁰ Amma ba su sami ko daya ba, ko da yake masu shaidar karya da yawa sun firfito.

A karshe, biyu suka zo gaba, ⁶¹ suka furta cewa, "Wannan mutum ya ce, 'Ina iya rushe haikalin Allah, in sāke gina shi cikin kwana uku.'"

⁶² Sa'an nan babban firist ya muke tsaye, ya ce wa Yesu, "Ba ka da wata amsa? Shaidar da mutanen nan suke yi a kanka fa?" ⁶³ Amma Yesu ya yi shiru.

Sai babban firist ya ce masa, "Na haɗa ka da Allah mai rai. Faɗa mana in kai ne Kiristi, Dan Allah."

⁶⁴ Sai Yesu ya amsa ya ce, "I, haka yake yadda ka faɗa. Sai dai ina gaya muku duka, nan gaba, za ku ga Dan Mutum zaune a hannun dama na Mai Iko, yana kuma zuwa a kan gizagizan sama."

⁶⁵ Sa'an nan babban firist ya yage tufafinsa ya ce, "Ya yi safo! Don me muke bukatar karin shaidu? Ga shi, yanzu kun dai ji sabon. ⁶⁶ Me kuka gani?"

Suka amsa, suka ce, "Ya cancanci mutuwa."

⁶⁷ Sai suka tottofa masa miyau a fuskarsa, suka kuma bubbuge shi da hannuwansu. Waɗansu kuma suka mammare shi ⁶⁸ suka ce, "Yi mana annabci, Kiristi. Wa ya buge ka?"

*Bitrus ya yi mūsun sanin Yesu
(Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yohanna 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ To, Bitrus yana nan zaune a filin, sai wata yarinya baiwa, ta zo wurinsa. Ta ce, “Kai ma kana tare da Yesu mutumin Galili.”

⁷⁰ Amma ya yi müsü a gabansu duka. Ya ce, “Ban san abin da kike magana ba.”

⁷¹ Sa’an nan ya fito zuwa hanyar shiga, inda wata yarinya kuma ta gan shi, ta ce wa mutanen da suke can, “Wannan mutum ma yana tare da Yesu Banazare.”

⁷² Ya sâke müsü har da rantsuwa, yana cewa, “Ban ma san mutumin nan ba!”

⁷³ Bayan ðan lokaci, sai na tsattsaye a wurin, suka hauro wurin Bitrus, suka ce, “Tabbatacce, kai ðayansu ne, don harshen maganarka, ya tone ka.”

⁷⁴ Sai ya fara la’antar kansa, yana ta rantsuwa yana ce musu, “Ban ma san mutumin nan ba!”

Nan da take, sai zakara ya yi cara. ⁷⁵ Sai Bitrus ya tuna da maganar da Yesu ya yi cewa, “**Kafin zakara yã yi cara, za ka yi müsün sani na sau uku.**” Sai ya fita waje, ya yi ta kuka.

27

Yahuda ya rataye kansa

(Markus 15.1; Luka 23.1,2; Yohanna 18.28-32)

¹ Da wayewar gari, sai dukan manyan firistoci da dattawan mutane suka yanke shawara su kashe Yesu. ² Suka daure shi, suka tafi da shi, suka ba da shi ga gwamna Bilatus.

(Ayyukan Manzanni 1.18,19)

³ Sa’ad da Yahuda, wanda ya bashe Yesu, ya ga an yanke wa Yesu hukuncin kisa, sai ya yi “da na sani.” Ya je mayar wa manyan firistoci da

dattawan kuɗin azurfa talatin ɗin. ⁴ Ya ce, “Na yi zunubi da na ci amanar marar laifi.”

Suka ce masa, “Ina ruwanmu da wannan? Wannan dai ruwanka ne.”

⁵ Sai Yahuda ya zubar da kuɗin a cikin haikalin ya tafi. Sa’an nan ya je ya rataye kansa.

⁶ Manyan firistoci suka ɗauki kuɗin, suka ce, “Doka ta hana a sa kuɗin a cikin ma’aji, da yake kuɗin jini ne.” ⁷ Saboda haka, sai suka yanke shawara su yi amfani da kuɗin suka sayi filin mai yin tukwane, saboda binne baki. ⁸ Shi ya sa ake kiran filin, Filin Jini har yā zuwa yau. ⁹ Sai abin da aka faɗa ta bakin annabi Irmiya ya cika cewa, “Suka ɗauki azurfa talatin, kuɗin da mutanen Isra’ila suka sa a kansa, ¹⁰ suka kuma yi amfani da su, suka sayi filin mai yin tukwane, kamar yadda Ubangiji ya umarce ni.”*

Yesu a gaban Bilatus

(Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yohanna 18.33-38)

¹¹ Ana cikin haka, Yesu kuwa yana tsaye a gaban gwamna, sai gwamnan ya tambaye shi, “Kai ne Sarkin Yahudawa?”

Yesu ya ce, **“I, haka ne, kamar yadda ka faɗa.”**

¹² Da manyan firistoci da dattawa suka zarge shi, bai ba da amsa ba. ¹³ Sai Bilatus ya tambaye shi ya ce, “Ba ka jin shaidar da suke kawowa a kanka?” ¹⁴ Amma Yesu bai ce uffam game da ko

---

* **27:10** Dubi Zak 11.12,13; Irm 19.1-13; Irm 32.6-9.

ɗaya daga cikin zargin da suka yi masa ba. Har gwamna ya yi mamaki kwarai.

(Markus 15.6-15; Luka 23.13-26; Yohanna 18.39-19.16)

¹⁵ A wannan irin Biki, gwamna yana da wata al'ada, ta sakin ɗan kurkuku guda wanda taron suka zaɓa. ¹⁶ To, a wannan lokaci kuwa suna da wani shahararren ɗan kurkuku da ake kira Barabbas. ¹⁷ Saboda haka da taron suka taru, sai Bilatus ya tambaye su ya ce, "Wane ne a cikinsu kuke so in sakar muku. Barabbas ko Yesu wanda ake kira Kiristi?" ¹⁸ Don ya san saboda sonkai ne suka ba da Yesu a gare shi.

¹⁹ Yayinda Bilatus yake zaune a kan kujerar shari'a, sai matarsa ta aika masa da wannan saƙo cewa, "Kada ka sa hannunka a kan marar laifin nan, domin na sha wahala kwarai, a cikin mafarki yau game da shi."

²⁰ Amma manyan firistoci da dattawa suka shawo kan taron, su ce, a ba su Barabbas, amma a kashe Yesu.

²¹ Gwamna ya yi tambaya ya ce, "Wane ne cikin biyun nan, kuke so in sakar muku?"

Suka ce, "Barabbas."

²² Bilatus ya yi tambaya, "To, me zan yi da Yesu wanda ake kira Kiristi?"

Duka suka ce, "A gicciye shi!"

²³ Bilatus ya ce, "Don me? Wane laifi ya yi?"

Amma suka kara tā da ihu, suna cewa, "A gicciye shi!"

²⁴ Da Bilatus ya ga cewa ba ya kaiwa ko'ina, sai ma hargitsi ne yake so yā tashi, sai ya ɗibi ruwa, ya wanke hannuwansa a gaban taron ya ce, "Ni

kam, ba ruwana da alhakin jinin mutumin nan. Wannan ruwanku ne!”

²⁵ Sai dukan mutane suka amsa, suka ce, “Bari alhakin jininsa yā zauna a kanmu da ‘ya’yanmu!”

²⁶ Sai ya sakar musu Barabbas. Amma ya sa aka yi wa Yesu bulala, sa’an nan ya ba da shi a gicciye.

Sojoji sun yi wa Yesu ba’a

(Markus 15.16-21; Yohanna 19.2,3)

²⁷ Sai sojojin gwamna suka d’auki Yesu suka kai shi Fadar mai mulki, sa’an nan suka tara dukan kamfanin sojoji kewaye da shi. ²⁸ Suka tube shi, suka yafa masa wata jar riga. ²⁹ Suka kuma tuka wani rawanin kaya, suka sa masa a kā. Suka sa sanda a hannun damansa. Suka durkusa a gabansa, suka yi masa ba’a, suna cewa, “Ranka yā dade sarkin Yahudawa!” ³⁰ Suka tattofa masa miyau, suka karbe sandan, suka yi ta kwala masa shi a kai. ³¹ Bayan sun yi masa ba’a, sai suka tube masa rigar, suka sa masa nasa tufafin. Sai suka tafi da shi, domin su gicciye shi.

Gicciyewa

(Markus 15.16-21; Yohanna 19.2,3)

³² Suna fitowa ke nan, sai suka sadu da wani mutumin Sairin, mai suna Siman. Sai suka tilasta shi ya d’auki gicciyen. ³³ Sai suka iso wani wurin da ake kira Golgota (wanda yake nufin Wurin Kokon Kai). ³⁴ A can, suka ba shi ruwan inabi gauraye da wani abu mai d’aci yā sha. Amma da ya dandana, sai ya ki sha. ³⁵ Bayan da suka gicciye shi, sai suka raba tufafinsa a tsakaninsu

ta wurin jefa kuri'a. ³⁶ Sa'an nan suka zauna suna tsaronsa. ³⁷ Bisa da kansa kuwa, an kafa rubutun zargin da aka yi masa, da ya ce,

Wannan shi ne Yesu Sarkin Yahudawa.

³⁸ An gicciye 'yan fashi biyu tare da shi, daya a damansa, daya kuma a hagnusa. ³⁹ Masu wucewa, suka zazzage shi, suna kaɗa kai, ⁴⁰ suna cewa, "Kai da za ka rushe haikali, ka kuma gina shi cikin kwana uku, ceci kanka mana! In kai Dan Allah ne, ka sauka daga gicciyen!"

⁴¹ Haka ma, manyan firistoci da malaman dokoki da kuma dattawa, suka yi ta yin masa ba'a, suna cewa, ⁴² "Ya ceci waɗansu, amma ya kasa ceton kansa! In shi ne Sarkin Isra'ila! To, ya sauko daga kan gicciyen nan, mu kuwa mu gaskata shi. ⁴³ Ya dogara ga Allah. Bari Allah ya cece shi yanzu, in yana sonsa, domin ya ce, 'Ni Dan Allah ne.'" ⁴⁴ Haka ma, 'yan fashin da aka gicciye tare da shi, suka zazzage shi.

Mutuwar Yesu

(Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yohanna 19.28-30)

⁴⁵ Daga sa'a ta shida, har zuwa sa'a ta tara, duhu ya rufe kasa duka. ⁴⁶ Wajen sa'a ta tara, Yesu ya daga murya da karfi ya ce, "*Eloi, Eloi, † lama sabaktani?*" (Wato, "*Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?*")[‡]

⁴⁷ Sa'ad da waɗanda suke tsattsaye a wurin suka ji haka, sai suka ce, "Yana kiran Iliya."

⁴⁸ Nan da nan, daya daga cikinsu ya ruga, ya sami soso, ya jika shi da ruwan tsami, ya sa a

---

† **27:46** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na da suna da Eloi, Eloi ‡ **27:46** Zab 22.1

sanda, ya miƙa wa Yesu, yā sha. ⁴⁹ Sauran kuwa suka ce, “Kyale shi mu ga, ko Iliya zai zo yā cece shi.”

⁵⁰ Da Yesu ya sāke daga murya da ƙarfi, sai ya saki ruhunsa.

⁵¹ A daidai wannan lokaci, sai labulen haikali ya tsage gida biyu, daga sama har kasa. Kasa ta jijjiga, duwatsu kuma suka farfashe.

⁵² Kaburbura suka bubbuƙe, jikunan tsarkaka da yawa kuwa cikin waƙanda da suka mutu, suka tashi. ⁵³ Suka firfito daga kaburbura, sa’an nan bayan tashin Yesu daga matattu, suka shiga birni mai tsarki, suka bayyana ga mutane da yawa.

⁵⁴ Da jarumin nan tare da waƙanda suke tsaron Yesu, suka ga girgizar kasa, da kuma abin da ya faru, sai tsoƙo ya kama su, suka kuma ce, “Gaskiya, wannan Dan Allah ne!”

⁵⁵ Akwai mata da yawa a can, suna kallo daga nesa. Sun bi Yesu tun daga Galili, suna masa hidima. ⁵⁶ A cikinsu, akwai Maryamu Magdalin, da Maryamu uwar Yakub da Yoses, da kuma uwar ‘ya’yan Zebedi.

Bizinar Yesu

(Markus 15.42-47; Luka 23.50-56; Yohanna 19.38-42)

⁵⁷ Da yamma ta yi, sai ga wani mutum mai arziki daga Arimateya, sunansa Yusuf, wanda shi da kansa almajirin Yesu ne. ⁵⁸ Ya je wurin Bilatus, ya roke shi yā ba shi jikin Yesu. Sai Bilatus ya umarta a ba shi. ⁵⁹ Yusuf ya d’auki jikin ya nannade shi da zanen lilin mai tsabta. ⁶⁰ Sa’an nan ya sa shi a sabon kabarinsa, wanda ya haka a dutse. Bayan ya gungura wani babban

dutse ya rufe bakin kabarin, sai ya tafi abinsa. ⁶¹ Maryamu Magdalin da ɗayan Maryamun, suna zaune a wurin, ɗaura da kabarin.

Masu gadi a kabari

⁶² Kashegari, wato, bayan Ranar Shirye-shirye, sai manyan firistoci da Farisiyawa, suka je wurin Bilatus. ⁶³ Suka ce, “Ranka yã daɗe, mun tuna, mai ruɗin nan tun yana da rai ya ce, ‘Bayan kwana uku, zan tashi daga matattu.’” ⁶⁴ Saboda haka, ka ba da umarni, a tsare kabarin sai rana ta uku ɗin. In ba haka ba, almajiransa za su iya zuwa su sace jikin, sa’an nan su faɗa wa mutane cewa, an tashe shi daga matattu. Ruɗin karshen nan fa, sai yã fi na farkon muni.”

⁶⁵ Sai Bilatus ya ce, “Shi ke nan, ku ɗebi soja, ku je ku tsare kabarin iya kofarinku.” ⁶⁶ Sai suka je suka tsare kabarin ta wurin buga masa hatimi, suka kuma sa masu gadi.

28

Yesu ya tashi daga matattu

(Markus 16.1-8; Luka 24.1-12; Yohanna 20.1-10)

¹ Bayan ranar Asabbaci, da sassafe, a ranar farko ta mako, Maryamu Magdalin tare da ɗaya Maryamun, suka je don su ga kabarin.

² Sai aka yi wata babbar girgizar kasa. Don wani mala’ikan Ubangiji ya sauka daga sama, ya je kabarin, ya gungurar da dutsen, ya kuma zauna a kai. ³ Kamanninsa yana kama da walkiya, tufafinsa kuma fari fat kamar dusan kankara. ⁴ Masu gadin kabarin kuma suka ji

tsoro kwarai, suka yi rawan jiki, suka zama kamar matattu.

⁵ Mala'ikan ya ce wa matan, "Kada ku ji tsoro, domin na san cewa kuna neman Yesu wanda aka gicciye ne. ⁶ Ai, ba ya nan, ya tashi kamar yadda ya fada. Ku zo ku ga inda ya kwanta. ⁷ Sai ku tafi da sauri ku gaya wa almajiransa cewa, 'Ya tashi daga matattu, ya kuma ya sha gabanku zuwa Galili. Can za ku gan shi.' Ga shi na fada muku."

⁸ Sai matan suka bar kabarin da hanzari, da tsoro, sai dai cike da farin ciki, suka tafi a guje don su gaya wa almajiransa. ⁹ Kwaram, sai ga Yesu ya gamu da su ya ce, "**Gaisuwa.**" Sai suka zo kusa da shi, suka rungumi kafafunsa, suka yi masa sujada. ¹⁰ Sai Yesu ya ce musu, "**Kada ku ji tsoro, ku tafi ku gaya wa 'yan'uwana, su tafi Galili. A can za su gan ni.**"

Rahoton masu gadi

¹¹ Yayinda matan nan suna cikin tafiya, sai waɗansu daga cikin masu gadin suka shiga gari, suka ba wa manyan firistoci labarin duk abin da ya faru. ¹² Da manyan firistoci da dattawa suka taru, sai suka kulla wata dabara, suka ba wa sojojin kudɓi mai yawa. ¹³ Suka ce musu, "Ku, za ku ce, 'Almajiransa ne sun zo da dare suka sace shi, lokacin da muke barci.' ¹⁴ In wannan labari ya kai kunnen gwamna, za mu lallashe shi, mu kuma kãre ku daga duk wata wahala." ¹⁵ Sai sojojin suka karɓi kudɓin, suka kuma yi kamar yadda aka umarce su. Wannan labarin kuwa shi ne ake bazawa ko'ina a cikin Yahudawa, har yã zuwa yau.

Babban umarni
(Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yohanna 20.19-23; Ayyukan Manzanni 1.6-8)

¹⁶ Sa'an nan almajiransa goma sha ɗaya, suka tafi Galili, suka je dutsen da Yesu ya gaya musu. ¹⁷ Da suka gan shi, sai suka yi masa sujada, amma waɗansu suka yi shakka. ¹⁸ Sai Yesu ya zo wurinsu ya ce, "An ba ni dukan iko a sama da kuma kasa. ¹⁹ Saboda haka ku tafi, ku mai da dukan al'umman duniya su zama almajiraina, kuna yi musu baftisma a cikin* sunan Uba, da na Da, da na Ruhu Mai Tsarki, ²⁰ kuna kuma koya musu, su yi biyayya da duk abin da na umarce ku, kuma tabbatacce, ina tare da ku kullum, har karshen zamani."

---

* **28:19** Ko kuwa cikin; dubi Ayy M 8.16; 19.5; Rom 6.3; 1Kor 1.13; 10.2 da Gal 3.27

**Biblica® Budaddfen Littafi Mai Tsarki,
Sabon Rai Don Kowa™
Hausa: Biblica® Budaddfen Littafi Mai Tsarki, Sabon
Rai Don Kowa™ (Bible) of Nigeria**

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Hausa

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc.

Used with permission. All rights reserved worldwide.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this

translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 16 Nov 2021

18113be6-b3a0-530a-b78f-a25225282250